

# **SPIS PROCEDUR OBOWIĄZUJĄCYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA W BIESIEKIERZU**

---

Opracowano na podstawie: Statut Szkoły Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu oraz „Bezpieczna Szkoła”- zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów, wydanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2020

## Spis treści

I.	PROCEDURY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻEŃ ZEWNĘTRZNYCH .....	3
1.	Procedura postępowania na wypadek pożaru w szkole. ....	3
2.	Procedura postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły – postępowanie nauczyciela, współpraca z policją. ....	5
3.	Procedury postępowania na wypadek podłożenia ładunku wybuchowego.....	7
4.	Procedura postępowania na wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły. ....	8
5.	Procedura postępowania w przypadku sytuacji nadzwyczajnych- epidemia, kataklizm. ....	10
II.	PROCEDURY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH. ....	11
1.	Procedury postępowania w przypadku wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali. ....	11
2.	Procedury postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. ....	12
3.	Procedury postępowania w przypadku wystąpienia w szkole kradzieży bądź wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych. ....	14
4.	Procedura postępowania w przypadku wystąpienia zjawiska pedofilii w szkole. ....	15
5.	Procedura postępowania w przypadku rozpowszechniania przez ucznia pornografii w szkole. ....	16
6.	Procedura postępowania w przypadku wystąpienia prostytucji.....	16
7.	Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole. ....	17
8.	Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole. ....	18
9.	Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego. ....	20
10.	Procedury postępowania w przypadku zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego oraz udzielania pomocy uczniowi będącemu ofiarą czynu karalnego. ....	21
III.	PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA CYFROWEGO. ....	22
1.	Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych – procedura reagowania. ....	22
2.	Zagrożenia prywatności .....	23
3.	Nadmierne korzystanie z internetu (zagrożenia dla zdrowia dzieci) - procedura postępowania. ....	25
4.	Dezinformacja, bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, w tym szkodliwość reklam – procedury reagowania. ....	26
5.	Cyberprzemoc- procedury postępowania.....	27
6.	Seksting- prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich. Procedura reagowania. ....	30
7.	Bezprawne użycie cudzego wizerunku w sieci – procedura reagowania.....	31
8.	Niebezpieczne kontakty w internecie- procedura reagowania.....	33
9.	Łamanie prawa autorskiego- procedura postępowania .....	35
10.	Procedury reagowania w przypadku wystąpienia incydentu zagrożenia cyberbezpieczeństwa w szkole/placówce oświatowej. ....	37
IV.	PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI ZAWARTYCH W STATUCIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA W BIESIEKIERZU. ....	39
1.	Procedura postępowania z dzieckiem przewlekle chorym.....	39
A)	DZIECKO Z ASTMĄ.....	39
B)	DZIECKO Z CUKRZYCĄ.....	40
C)	DZIECKO Z PADACZKĄ.....	43

D) DZIECKO Z ADHD CZYLI ZESPOŁEM HIPERKINETYCZNYM .....	44
E) DZIECKO Z ZABURZENIAMI LĘKOWYMI .....	45
F) DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE .....	45
2. Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia próby samobójczej u ucznia. ....	46
3. Procedury dotyczące monitoringu wizyjnego w Szkole Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu.....	47
4. Procedury korzystania z telefonów komórkowych i sprzętu elektronicznego w Szkole Podstawowej. ....	49
5. Procedura postępowania w przypadku kradzieży telefonu komórkowego lub innych przedmiotów na terenie Szkoły Podstawowej. ....	50
6. Procedura postępowania z dokumentacją przebiegu nauczania w Szkole Podstawowej.....	51
DZIENNIK ELEKTRONICZNY .....	52
ARKUSZE OCEN .....	53
ŚWIADECTWA SZKOLNE .....	54
7. Współpraca szkoły z instytucjami.....	56
8. Procedura postępowania w sytuacji, gdy nauczyciel prowadzący lekcje jest nieobecny w pracy.....	57
9. Procedura postępowania w przypadku, gdy nie przyjechał autobus odwożący uczniów do domu po lekcjach .	57
10. Procedura kontaktów rodziców z wychowawcami i nauczycielami w sprawach uczniów.....	58
11. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń w czasie trwania zajęć źle się czuje lub chce wcześniej zakończyć zajęcia.....	58
12. Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego .....	58
13. Procedura rozpoznawania środowiska ucznia.....	59
14. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia przez nauczyciela .....	60
15. Procedura postępowania w przypadku bójki uczniowskiej na terenie szkoły.....	60
16. Procedura zapoznawania się z opiniami psychologiczno-pedagogicznymi i orzeczeniami do kształcenia specjalnego przez nauczycieli .....	61
17. Procedura postępowania w przypadku zniszczenia mienia szkolnego przez ucznia .....	62
18. Procedura postępowania dotycząca organizowania dyskotek szkolnych.....	62
19. Procedura w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego .....	63
20. Procedura poufnej skrzynki .....	67
21. Procedura „Niebieskiej Karty”.....	68
22. Procedura postępowania w przypadku ucznia, który swoim niewłaściwym zachowaniem zakłóca lub uniemożliwia prowadzenie lekcji.....	69
23. Procedura postępowania w przypadku przebywania na terenie szkoły osoby obcej .....	69
24. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że rodzic lub opiekun zgłaszający się po dziecko znajduje się w stanie nietrzeźwym. ....	70
25. Postępowanie w sytuacji naruszenia godności lub nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły. ....	70
26. Postępowanie w sytuacji nieodebrania dziecka ze świetlicy lub zgłoszenia się po nie osoby niemogącej sprawować opieki.....	70

# **I. PROCEDURY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻEŃ ZEWNETRZNYCH**

## **1. Procedura postępowania na wypadek pożaru w szkole.**

### **ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE/PLACÓWCE OŚWIATOWEJ:**

1. O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.

2. W sytuacji braku prądu sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego, z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.

3. Niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną.

### **PROCEDURA WEZWANIA POWINNA BYĆ REALIZOWANA NASTĘPUJĄCO:**

#### **WYBRANIE NUMERU ODPOWIEDNIEJ SŁUŻBY:**

- policja 997;
- straż pożarna 998;
- pogotowie ratunkowe 999;
- europejski telefon alarmowy (obowiązujący na terenie całej Unii Europejskiej) 112;
- pogotowie energetyczne 991;
- pogotowie gazowe 992;
- pogotowie ciepłownicze 993;
- pogotowie wodno-kanalizacyjne 994;
- wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego 987;
- infolinia policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

#### **PO ZGŁOSZENIU SIĘ DYŻURNEGO OPERATORA DANEJ SŁUŻBY PODANIE NASTĘPUJĄCYCH INFORMACJI:**

- rodzaj stwierdzonego zagrożenia;
- nazwa i adres szkoły;
- imię i nazwisko oraz pełniona funkcję;
- telefon kontaktowy;
- zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie.

#### **POTWIERDZENIE PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA I ZAPISANIE DANYCH PRZYJMUJĄCEGO ZGŁOSZENIE.**

1. Wszystkie działania od tej chwili mają prowadzić do jak najszybszej ewakuacji wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły. Wszyscy powinni bezwzględnie podporządkować się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w danym momencie mają zajęcia.
2. Akcją nie może kierować wiele osób, by nie doprowadzić do dezorientacji i wybuchu paniki.
3. Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej najkrótszej drodze ewakuacji z budynku.
4. Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia ewakuacyjnego.
5. Należy poruszać się po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych.

6. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższego stojącego nauczyciela.
7. Nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie z niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są wolne.
8. Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki.
9. Jeżeli alarm zostaje ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie natychmiast udają się (jeżeli tylko nie zagraża to ich bezpieczeństwu) pod salę, w której mają mieć zajęcia i stamtąd pod opieką nauczyciela przemieszczają się tak, jak to opisano wyżej.
10. Zbiórka na placu alarmowym służy sprawdzeniu obecności uczniów klas i ustaleniu liczby osób nieobecnych. Jest to bardzo istotne dla prowadzenia przez wezwane służby akcji ratunkowej.

### **NAJWAŻNIEJSZE ZASADY, O KTÓRYCH POWINIEN PAMIĘTAĆ KAŻDY UCZEŃ I PRZESTRZEGAĆ ICH OD CHWILI OGŁOSZENIA W SZKOLE ALARMU:**

1. Słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela.
2. Zachowaj spokój.
3. Po przerwaniu zajęć udaj się wraz z klasą na miejsce zbiórki drogą wskazywaną przez nauczyciela.
4. Pomagaj osobom słabszym.
5. Nie lekceważ zagrożenia nawet wówczas, gdy nie jest ono bezpośrednie.

### **BEZPIECZNA EWAKUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ**

W przypadku osób z niepełnosprawnością bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów). Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami, należy:

1. Sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
2. Rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby z niepełnosprawnością, w taki sposób, by nie musiały one przemieszczać się pomiędzy piętrami budynku.
3. Przystosować drogi ewakuacyjne do poruszania się osób z niepełnosprawnościami.
4. Wyznaczyć opiekunów osób z niepełnosprawnością na czas ewakuacji.
5. W miarę możliwości wcześniej przeszkolić opiekunów osób z niepełnosprawnością w zakresie technik ewakuacji.

**OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE RUCHOWO** często są w stanie samodzielnie pokonać drogę tylko do tzw. bezpiecznego miejsca, co może opóźnić czas ewakuacji całej placówki. Jest to szczególnie istotne w pierwszej fazie opuszczania budynku. Warto uwzględnić konieczność przepuszczenia przed osobę niepełnosprawną strumienia ewakuowanych. Bezpieczne, docelowe miejsce ewakuacji nie zawsze znajduje się poza budynkiem szkolnym. W przypadku osób poruszających się na wózkach inwalidzkich miejsce takie powinno mieć odpowiednie wymiary (co najmniej 900 x 1400 mm). Jego położenie w pobliżu pionowej drogi ewakuacyjnej (schodów) wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa osoby ewakuowanej.

Samodzielne pokonywanie dróg ewakuacyjnych przez **osoby niewidome i niedowidzące** może wiązać się z ogromnym stresem. Pomóc im mogą wprowadzone w placówce rozwiązania łagodzące stres:

- poziome znaki fluorescencyjne na podłogach i ścianach
- podświetlone poręcze schodów, progi i przeszkody w kolorach kontrastujących z barwą ścian i otoczenia oraz oświetlenie ewakuacyjne
- organizowanie tzw. grup pomocy koleżeńskiej oraz przydzielanie opiekunów uczniom niewidomym lub niedowidzącym.

W przypadkach pozostałych niepełnosprawności aspekt przystosowania dróg ewakuacyjnych należy rozpatrywać indywidualnie.

## **PRZYKŁADY TECHNIK EWAKUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI:**

1. Wykorzystanie krzeselka lub wózka inwalidzkiego – ratownicy umieszczają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nóżki oraz oparcie.
2. Chwyt strażacki – ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, ratowanego kładzie sobie na barkach.
3. Chwyt kończynowy – jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwytą go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwytą go pod kolana.
4. Chwyt „na barana” – ratowany znajduje się na plecach ratownika, który podtrzymuje go obiema rękami za uda.
5. Chwyt kołyskowy – klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci.
6. Wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału – koc owija się wokół rąk i głowy.
7. Ratowanie w sposób umożliwiający ciągnięcie osoby ratowanej po płaskiej, równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w przestrzeni zadymionej, gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

## **2. Procedura postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły – postępowanie nauczyciela, współpraca z policją.**

### **POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA W PRZYPADKU WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA Z NIEBEZPIECZNYM NARZĘDZIEM LUB BRONIĄ, KTÓRY STRZELA DO OSÓB ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA KORYTARZU I W SALACH LEKCYJNYCH, TZW. AKTYWNEGO STRZELCA:**

1. **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz** (zabarykaduj się) – szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia.
2. **Wycisz i uspokój uczniów** – wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą przyciągnąć uwagę i sprowokować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
3. **Zaopiekuj się uczniami ze SPE i uczniami, którzy potrzebują pomocy** – zwróć szczególną uwagę na uczniów, którzy specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
4. **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** – niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
5. **Poinformuj policję, wysyłając informację tekstową SMS o zaistniałej sytuacji** – w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędne jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
6. **Zasłoń okno, zgaś światło** – należy zaciemnić salę, aby utrudnić obserwowanie osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz budynku.
7. **Nie przemieszczaj się** – przemieszczanie się powoduje hałas lub powstanie cienia, który może zostać zauważony przez napastników.
8. **Stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi** – przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
9. **Zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze** – z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu przebijają drzwi i mogą zranić osoby znajdujące się wewnątrz.
10. **Jeżeli usłyszysz strzały, nie krzycz** – napastnicy, oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi, chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się, czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
11. **Nie otwieraj nikomu drzwi** – interweniujące oddziały policji w razie takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne (np. dyrektora) do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
12. **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** – celem aktywnego strzelca jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

## **POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA W PRZYPADKU BEZPOŚREDNIEGO KONTAKTU Z NAPASTNIKAMI, KTÓRZY DĄŻĄ DO PRZEJĘCIA KONTROLI NAD SZKOŁĄ:**

- 1. Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** – wszelkie próby oporu mogą spowodować napastnika do impulsywnych zachowań lub zostać uznane za akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
- 2. Nie udawaj bohatera** – osoby stawiające opór napastnikom giną pierwsze.
- 3. Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** – wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
- 4. Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegось polecenia** – w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
- 5. Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** – patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
- 6. Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** – odwracanie plecami może zostać uznane za akt agresji bądź lekceważenia, wywołuje złość lub niepokój napastnika.
- 7. Nie zwracaj na siebie uwagi** – niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
- 8. Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** – brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
- 9. Nie oszukuj terrorysty** – oszustwo może zostać uznane za brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
- 10. Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** – zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich upodmiotowienie, co może spowodować łagodniejsze ich traktowanie przez zamachowców.
- 11. Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** – wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie może być nietypowe.
- 12. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** – każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
- 13. Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty, zapytaj o możliwość np. napicia się wody** – nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będzie można napić się czy zjeść posiłek.

## **POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA W PRZYPADKU DZIAŁAŃ ANTYTERRORYSTYCZNYCH PODJĘTYCH PRZEZ POLICJĘ:**

- 1. Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów, bo możesz zostać uznany za terrorystę** – policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
- 2. Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** – próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowana jako utrudnianie działania służb lub nawet uznana za akt agresji.
- 3. Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi, najlepiej na wysokości głowy** – taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
- 4. Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** – postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
- 5. Odpowiadaj konkretnie na pytania policjantów** – nie zmyślaj, jeśli czegoś nie wiesz lub nie pamiętasz, powiedz to wyraźnie; służby interwencyjne potrzebują faktów, żeby uratować ludzkie życie.
- 6. Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** – tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
- 7. Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** – wszelkie samowolne działania mogą utrudnić akcję ratunkową.

8. **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** – policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
9. **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** – w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtopić w tłum i uciec z miejsca ataku.
10. **Po wydaniu polecenia wyjścia opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** – w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
11. **Nie zatrzymuj się w celu zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** – najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

### **3. Procedury postępowania na wypadek podłożenia ładunku wybuchowego.**

#### **CZYNNOŚCI PRACOWNIKA OŚWIATY PO OTRZYMANIU INFORMACJI O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO:**

1. **Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, zapamiętaj jak największą ilość szczegółów** – uzyskane informacje mogą być istotne dla policji w celu identyfikacji sprawcy zagrożenia.
2. **Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje** – w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
3. **Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie działań** – może ona zarządzić ewakuację szkoły.
4. **Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji** – ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę wszystkich osób przebywających w szkole przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
5. **Nie używaj telefonu komórkowego** – eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
6. **Wychodząc z sali, sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia** – stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.
7. **Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb** – w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. **W miejscu ewakuacji policz wszystkich uczniów i poinformuj osobę odpowiedzialną zakierowanie działaniami kryzysowymi** – szybkie sprawdzenie obecności dzieci i młodzieży oraz pracowników ułatwi zakończenie ewakuacji szkoły.
9. **Poinformuj rodziców o miejscu odbioru ich dzieci i drodze dojazdu** – informacja ta pozwoli rodzicom na sprawną odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.



## **4. Procedura postępowania na wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.**

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska substancji chemicznych, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku naturalnym lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z zastosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe wypełnione są mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, brucelozą etc.), wirusami (ospa, gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu, wirus HIV), toksynami (rycyna, dioksyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

Sytuacja, w której mogło nastąpić skażenie szkoły (np. szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną):

**A. SKAŻENIE OTOCZENIA SZKOŁY** (np. pożar sąsiadującego ze szkołą magazynu z oponami lub środkami chemicznymi) – należy uciec do budynku, zamknąć okna.

### **NALEŻY WÓWCZAS:**

- 1. Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.**
- 2. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby – policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.**
- 3. W budynku szkoły zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.**
- 4. W miarę możliwości zgromadzić podręczne środki ratownicze i „odtrutki” – maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do przemywania skóry.**
- 5. Przygotować wilgotne tampony, np. z gazy, do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń – częsta zmiana kompresu/gazy lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji przez osobę, która ją wdycha.**
- 6. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia papierosów oraz czynności wymagających dużego wysiłku.**
- 7. Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, nie przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych.**
- 8. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

**B. WEWNĘTRZNE SKAŻENIE BUDYNKU SZKOŁY** – należy ewakuować osoby przebywające w szkole, otwierając okna wszędzie, gdzie jest to możliwe, żeby wymusić cyrkulację powietrza. (Substancje toksyczne, np. gazy, mogą być lżejsze od powietrza (amoniak, chlor) lub cięższe od powietrza – np. tlenek węgla, azot).

### **NALEŻY WÓWCZAS:**

- 1. Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające wewnątrz ewakuować z budynku szkoły.**

2. **Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby** – policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.
3. **W budynku szkoły otworzyć okna, drzwi, otwory wentylacyjne, włączyć klimatyzację.**
4. **W miarę możliwości zgromadzić podręczne środki ratownicze i „odtrutki”** – maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do przemywania skóry.
5. **Przygotować wilgotne tampony, np. z gazy, do ochrony dróg oddechowych** – częsta zmiana kompresu/gazy lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji osobę, która ją wdycha.
6. **Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia papierosów oraz czynności wymagających dużego wysiłku.**
7. **Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wchodzić do pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych.**
8. **Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

### **C. SYTUACJA, W KTÓREJ SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE WYKRYTO NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ.**

#### **NALEŻY WÓWCZAS:**

1. **Powstrzymać się od dotykania i wążania podejrzanych przedmiotów, sprzątania proszku, ścierania cieczy.**
2. **Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.**
3. **Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.**
4. **Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto obecność podejrzanej substancji i uniemożliwić dostęp do niego.**
5. **Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole** – dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
6. **Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i skierować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru** – rejonów ewakuacji powinno być kilka i powinny znajdować się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru w czasie przedmiotowego zagrożenia; rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń.
7. **Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby** – policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
8. **Jeśli miał miejsce kontakt z substancją: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją, i włożyć je do plastikowego worka.**
9. **Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić papierosów do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb** – policji, straży pożarnej, wyspecjalizowanej jednostki zwalczania skażeń i zakażeń.
10. **Sporządzić listę osób (imię, nazwisko), które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej; listę przekazać policji.**
11. **W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i „odtrutki”** – maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do przemywania skóry.
12. **Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń** – częsta zmiana kompresu/gazy lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.

13. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia papierosów oraz prac wymagających dużego wysiłku.

14. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

#### **D. SYTUACJA, W KTÓREJ SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE WYKRYTO PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA ZACHOROWAŃ.**

##### **NALEŻY WÓWCZAS:**

1. Powstrzymać się od dotykania i wążania podejrzanych przedmiotów, sprzątania proszku, ścierania cieczy.
2. Powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe – dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
3. Przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się,
4. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto obecność podejrzanej substancji i uniemożliwić dostęp do niego.
5. Ogłosić alarm i ewakuować do wnętrza szkoły wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły.
6. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby – policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
7. Zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia, przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.
8. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

### **5. Procedura postępowania w przypadku sytuacji nadzwyczajnych-epidemia, kataklizm.**

Stan nadzwyczajny to sytuacja szczególnego zagrożenia, którego nie da się usunąć za pomocą narzędzi już funkcjonujących. Wymaga on sięgnięcia po szczególne środki prawne. Do stanów nadzwyczajnych zaliczamy stan wojenny, stan wyjątkowy oraz stan klęski żywiołowej.

W przypadku wystąpienia kataklizmu, epidemii, pandemii lub innego poważnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego Rada Ministrów na wniosek właściwego wojewody lub z własnej inicjatywy, w drodze rozporządzenia, wprowadza stan klęski żywiołowej.

W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze gminy w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.

W razie niezdolności do kierowania lub niewłaściwego kierowania działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia wojewoda z inicjatywy własnej lub na wniosek starosty może zawiesić uprawnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wyznaczyć pełnomocnika do kierowania tymi działaniami.

**Dyrektor szkoły, jego zastępca lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły postępuje zgodnie z wytycznymi, które są mu przekazywane przez właściwy organ działający w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej.**

## II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH.

### 1. Procedury postępowania w przypadku wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali.

#### **Cel uruchomienia procedury:**

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek wystąpienia na jej terenie zachowań agresywnych, tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub wobec nauczyciela.

#### **Osoby odpowiedzialne za zarządzanie:**

Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych krokach decyduje dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub pedagog szkolny. Czynnościami podejmowanymi w trakcie realizacji procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

#### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA:**

##### **1. Agresja fizyczna**

-**Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.** Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany, jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom zdarzenia, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o rozdzielanie bijących się uczniów i uniemożliwienie im dalszego kontaktu.

-**W przypadku zagrożenia życia** (gdy osoba poszkodowana jest nieprzytomna) pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).

-**Opiekę nad uczniem** podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

-**Decyzję o dalszym leczeniu** dziecka podejmują rodzice/opiekunowie prawni poszkodowanego.

-**Pedagog/psycholog szkolny i wychowawcy klas** przeprowadzają rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.

-**Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić specjalistycznej pomocy** ofierze przemocy oraz wskazać, jak należy radzić sobie w podobnych sytuacjach.

-**Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami zdarzenia**, wyjaśnić im pojęcia: emocje, agresja, przemoc, przypomnieć normy postępowania i sposoby reagowania.

-**Należy ustalić działania** w podobnych przypadkach oraz zweryfikować stosowane w szkole narzędzia i metody pracy wychowawczej, opiekuńczej i profilaktycznej.

-**W przypadku przeprowadzenia przez agresora kolejnych ataków** – z widocznymi skutkami pobicia – szkoła kieruje sprawę na policję, od której postępowania zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.

##### **2. Agresja słowna**

-**Należy bezzwłocznie podjąć działania** mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.

-**Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa.**

- Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza z uczniem rozmowę mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowy z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.
- Wychowawca (pedagog/psycholog) przeprowadza rozmowy ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, uzgadnia wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy specjalistycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy radzić sobie w podobnych sytuacjach.
- Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami zdarzenia, wyjaśnić im pojęcia: emocje, agresja, przemoc, przypomnieć normy postępowania i sposoby reagowania.
- W poważnych przypadkach, np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego, powiadamiana jest policja.
- Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły.
- Należy zweryfikować stosowane w szkole narzędzia i metody pracy wychowawczej, opiekuńczej i profilaktycznej.

### **OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW:**

- zapoznanie się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury
- branie udziału w szkoleniach z zakresu stosowania procedury
- posiadanie listy numerów telefonu osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury
- znajomość własnych zadań w przypadku uruchomienia procedury
- szkolenie uczniów w zakresie działań prowadzonych w ramach procedury
- stosowanie się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją trudną lub kryzysową

## **2. Procedury postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych.**

### **CEL UROCHOMIENIA PROCEDURY**

Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w szkole/placówce w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprowadzaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub „dopalaczami”.

### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE**

Dyrektor szkoły, pedagog/psycholog szkolny.

### **PODSTAWY URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Wystąpienie zagrożenia rozpowszechnianiem środków odurzających (narkotyków, dopalaczy) lub alkoholu, zdrowia ucznia po użyciu środka odurzającego lub spożycia alkoholu oraz (3) zdrowia ucznia w wyniku wypadku w szkole lub poza nią.

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA:**

- A. W przypadku znalezienia podejrzonej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:**
  - zachować szczególne środki ostrożności
  - zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz jej ewentualnym zniszczeniem
  - powiadomić dyrektora szkoły, który zawiadamia policję
  - ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo należy znaleziona substancja
  - przekazać policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji

- opracować i przeprowadzić projekty edukacyjne dotyczące ww. problematyki oraz wdrożyć profilaktykę uzależnień

#### **B. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:**

- odizolować podejrzanego od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły, który zawiadomi policję
- zażądać od ucznia, w obecności innej osoby/pedagoga, przekazania posiadanej substancji i/lub pokazania zawartości plecaka oraz kieszeni
- powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- poinformować rodziców o procedurach obowiązujących w szkole/placówce;
- przeprowadzić z uczniem w obecności jego rodziców/opiekunów prawnych rozmowę o złamaniu obowiązujących zasad szkolnych, a następnie objąć ucznia działaniami profilaktycznymi
- wsparcia należy udzielić również rodzicom/ opiekunom prawnym ucznia
- zaproponować rodzicom/opiekunom prawnym działania profilaktyczne w zakresie rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych oraz posiadania i rozprowadzania środków odurzających, bądź specjalistyczne, np. uczestnictwo w warsztatach umiejętności wychowawczych

#### **C. W przypadku rozpoznania u ucznia stanu odurzenia alkoholem należy:**

- powiadomić wychowawcę klasy ucznia; odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia oraz prosić ich o przybycie do szkoły/placówki
- poinformować rodziców/opiekunów prawnych o obowiązującej w szkole procedurze postępowania w przypadku znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych, a następnie objąć ucznia działaniami profilaktycznymi
- wsparcia udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami, opisując zagrożenie zdrowia dziecka, wskazać instytucje, które mogą służyć pomocą w zaistniałej sytuacji
- w przypadku wystąpienia stanu nagłego zagrożenia zdrowia powiadomić jednostkę państwowego ratownictwa medycznego

#### **D. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami, w tym „dopalaczami”**

- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
- poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego
- w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych rówieśników w klasie
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego
- poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- wezwać do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia
- przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz z uczniem
- zobowiązać rodziców/opiekunów prawnych do pomocy dziecku w zaprzestaniu odurzania się, wskazać działania i instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji
- opracować działania profilaktyczne do zrealizowania z uczniem
- uwzględnić w programie wychowawczo-profilaktycznym zdiagnozowane obszary
- monitorować i ewaluować efekty oddziaływań profilaktycznych

- w przypadku wystąpienia stanu nagłego zagrożenia zdrowia powiadomić jednostkę państwowego ratownictwa medycznego

#### **E. W przypadku odmowy współpracy rodziców/opiekunów prawnych:**

- szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję oraz pomoc społeczną;
- szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia na mocy obowiązujących przepisów prawa.

### **OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW:**

- zapoznanie się ze skutecznymi działaniami profilaktycznymi
- umiejętność rozpoznawania rodzajów i wyglądu środków odurzających
- znajomość symptomów wskazujących na odurzenie narkotykiem
- znajomość symptomów nadużycia alkoholu
- regularne prowadzenie zajęć profilaktycznych dotyczących zagrożenia zdrowia substancjami psychoaktywnymi
- systematyczne prowadzenie zajęć na temat stosowania obowiązującego prawa, dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa uczniów
- realizowanie z uczniami projektów edukacyjnych na temat współczesnych zagrożeń
- prowadzenie cyklicznych szkoleń dla rodziców na temat zagrożeń zdrowia dzieci
- prowadzenie ciągłej obserwacji uczniów w zakresie ich zdrowia i bezpieczeństwa
- opracowanie listy instytucji pomocowych zajmujących się uzależnieniami, dostępnych w lokalnym środowisku
- zapoznawanie się z bazą programów rekomendowanych i wdrażanie ich zgodnie z potrzebami w swojej szkole ([www.programyrekomendowane.pl](http://www.programyrekomendowane.pl))

### **3. Procedury postępowania w przypadku wystąpienia w szkole kradzieży bądź wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.**

#### **CEL UROCHOMIENIA PROCEDURY:**

Określenie sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia w szkole kradzieży bądź wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, dokonanych przez ucznia.

#### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE:**

Za uruchomienie i anulowanie procedury oraz kierowanie koniecznymi działaniami odpowiadają kolejno: dyrektor placówki, w przypadku jego nieobecności wicedyrektor, a w przypadku jego nieobecności pedagog/psycholog szkolny.

#### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA:**

- **bezwzględne** podjęcie działań mających na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska
- **bezwzględne** powiadomienie dyrektora przez osobę, która wykryła kradzież
- zażądanie, aby podejrzewany uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży lub przekazał skradzioną rzecz, w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (**należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – może to zrobić tylko policja**)
- zabezpieczenie dowodów, tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich policji

- przekazanie sprawcy czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły
- ustalenie we współpracy z pedagogiem szkolnym okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- wezwanie przez dyrektora rodziców/opiekunów prawnych sprawcy i przeprowadzenie rozmowy z uczniem w ich obecności; należy sporządzić notatkę z tej rozmowy, podpisaną przez rodziców/opiekunów prawnych
- doprowadzenie do zadośćuczynienia przez sprawcę, w porozumieniu z jego rodzicami, poszkodowanemu w kradzieży
- powiadomienie policji
- podjęcie innych czynności w zależności od regulacji zawartych w statucie szkoły.

#### OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW:

- zapoznanie się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury
- wzięcie udziału w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury
- posiadanie listy numerów telefonu osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury
- znajomość własnych zadań w przypadku uruchomienia procedury
- stosowanie się do poleceń osoby zarządzającej procedurą

## 4. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia zjawiska pedofilii w szkole.

#### CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY:

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów w przypadku wystąpienia zagrożenia wewnętrznego wynikającego z pojawienia się osób fizycznie i psychicznie molestujących dzieci lub nakłaniających je do wykonywania czynności seksualnych.

#### OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE:

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, w przypadku ich nieobecności osoba przez nich upoważniona.

#### SPOSÓB POSTĘPOWANIA

- bezzwłoczne podjęcie działań mających na celu powstrzymanie tego zjawiska
- po stwierdzeniu zagrożenia powiadomienie dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego
- w przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, bezzwłoczne powiadomienie policji
- przekazanie przez dyrektora wszystkim pracownikom szkoły informacji o stwierdzonym zagrożeniu
- podjęcie przez wychowawców oraz pedagoga/psychologa szkolnego działań profilaktycznych skierowanych do uczniów w celu omówienia potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazywania pracownikom szkoły informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie
- w przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłoczne powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz policji w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy
- wezwanie do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia przez dyrektora
- przeprowadzenie przez pedagoga/psychologa szkolnego indywidualnej rozmowy z uczniem – omówienie w obecności rodziców przyczyn i okoliczności zdarzenia
- ustalenie przez dyrektora, w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia oraz pedagogiem/psychologiem szkolnym, dalszych działań mających na celu zapewnienie uczniowi właściwej opieki



## **5. Procedura postępowania w przypadku rozpowszechniania przez ucznia pornografii w szkole.**

### **CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z rozpowszechnianiem materiałów o charakterze pornograficznym.

### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE**

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, w przypadku ich nieobecności- osoba przez nich upoważniona

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA**

- w przypadku otrzymania przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w internecie lub szkole bezzwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
- w przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji związanych z przemocą skierowaną wobec tego ucznia ze strony sprawców zdarzenia
- przekazanie przez dyrektora pracownikom szkoły informacji o stwierdzonym zagrożeniu bez wskazywania konkretnego ucznia
- podjęcie przez wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego działań profilaktycznych wśród uczniów w celu omówienia zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym, oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań
- wezwanie przez dyrektora do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne
- przeprowadzenie przez wychowawcę lub pedagoga, psychologa szkolnego rozmowy z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia

## **6. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia prostytucji**

### **CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z prostytucją w szkole lub wśród uczniów.

### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE**

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, w przypadku ich nieobecności- osoba przez nich upoważniona

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA**

- w przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności noszących znamiona prostytucji, powiadomienie o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły przez nauczyciela przyjmującego zgłoszenie
- w przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, wezwanie do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- przeprowadzenie przez wychowawcę rozmowy z rodzicami/ opiekunami prawnymi oraz z uczniem w ich obecności; w przypadku potwierdzenia informacji zobowiązanie ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, zaś rodziców/opiekunów prawnych – bezwzględnie do

szczególnego nadzoru nad jego zachowaniem (w toku interwencji profilaktycznej ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki i udział ucznia w programie terapeutycznym)

- jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, pisemne powiadomienie przez dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji sądu rodzinnego lub policji (specjalisty ds. nieletnich)
- w sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, powiadomienie przez dyrektora szkoły sądu rodzinnego lub policji (dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji)
- ustalenie przez dyrektora szkoły, w porozumieniu z rodzicami/ prawnymi opiekunami dalszych działań z udziałem psychologa w celu zapewnienia opieki uczniowi, który świadomie lub nie dopuścił się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

## **7. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.**

### **CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów w przypadku zagrożenia wewnętrznego, związanego z zachowaniami uczniów o charakterze seksualnym.

### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE**

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, w przypadku ich nieobecności- osoba przez nich upoważniona

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA**

- powiadomienie przez nauczyciela lub innego pracownika szkoły wychowawcy klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole (gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych innego ucznia, konieczne jest zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnej przemocy/odwetu)
- przeprowadzenie przez wychowawcę lub pedagoga/psychologa szkolnego rozmowy z uczniem oraz poinformowanie o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia
- zobowiązanie rodziców przez wychowawcę lub pedagoga/psychologa szkolnego do szczególnego nadzoru nad dzieckiem oraz ustalenie z nimi dalszego postępowania, w przypadku gdy rozmowa z uczniem okazuje się niewystarczająca do zmiany jego zachowania
- w sytuacji, kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, a szkoła wykorzystwała dostępne jej metody oddziaływań i zachowanie ucznia nie zmienia się, pisemne powiadomienie przez dyrektora szkoły wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego oraz wydziału ds. nieletnich policji
- powiadomienie przez pedagoga/psychologa szkolnego, w porozumieniu z dyrektorem, najbliższej jednostki policji (po uprzednim zawiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów prawnych ucznia), w przypadku, gdy zachowanie ucznia świadczy o możliwości popełnienia przez niego przestępstwa (np. gwałtu); sporządzenie notatki służbowej na temat całego zdarzenia przez pedagoga/psychologa szkolnego.

## 8. Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole.

### CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY

Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły, gwarantujących uczniowi poszkodowanemu w wypadku w szkole należyłą opiekę i niezbędną pomoc.

### OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZENIE

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, a w przypadku ich nieobecności – osoba upoważniona przez nich.

### SPOSÓB POSTĘPOWANIA :

#### Udzielenie poszkodowanemu pierwszej pomocy przedmedycznej

- Pracownik szkoły, który otrzymał wiadomość o wypadku ucznia, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
- Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie przez osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną.
- Gdy do wypadku ucznia dochodzi podczas lekcji nauczyciel przerywa ją, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia – jeżeli warunki w miejscu, w którym prowadzone są zajęcia, stwarzają nadal zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.
- Jeśli do wypadku doszło na lekcji, nauczyciel wysyła ucznia dyżurującego po pomoc jedną z następujących osób w kolejności:
  - inny nauczyciel przebywający w pokoju nauczycielskim
  - pracownik sekretariatu
  - pracownik obsługi

#### Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

- każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców.
- O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora.
- O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomienia dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje w sposób ustalony w danej szkole (podając datę i godzinę powiadomienia rodziców/opiekunów prawnych ucznia o wypadku).
- **W niegroźnych przypadkach** (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel/wychowawca ustala potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego oraz potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica/ opiekuna prawnego i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
- **W przypadku wezwania pogotowia ratunkowego** w szkole powinni przebywać powiadomieni przez szkołę rodzice. Jeżeli lekarz stwierdzi konieczność hospitalizacji, rodzice jadą razem z dzieckiem do szpitala.
- **Jeżeli rodzice nie dotarli do szkoły przed odjazdem karetki pogotowia (ciężki wypadek, osoba wymagająca natychmiastowej pomocy), razem z dzieckiem jedzie do szpitala dyrektor lub pracownik wskazany przez dyrektora szkoły.**
- Informację o powyższych ustaleniach przekazuje się rodzicom/ prawnym opiekunom ucznia oraz dokumentuje.

- **W każdym przypadku, gdy widoczne są obrażenia, urazy, niepokojące objawy, dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.**
- Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, należy zabezpieczyć je nienaruszone do momentu pojawienia się odpowiednich służb. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie oraz powiadamia właściwe służby (pogotowie, policję itp.). Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
- Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

### **Zespół powypadkowy**

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz społeczny inspektor pracy. Jeżeli z jakichkolwiek powodów nie jest możliwy udział w pracach zespołu jednej z osób – dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły lub placówki przeszkolonego w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Jeżeli w działaniach zespołu nie mogą uczestniczyć ani pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy, ani społeczny inspektor pracy, w skład zespołu wchodzi dyrektor oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp. W działaniach zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.

Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za bhp w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – społeczny inspektor pracy. Jeżeli w zespole nie ma ani pracownika służby bhp, ani społecznego inspektora pracy, przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

### **Postępowanie powypadkowe**

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową
- powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o wypadku i wzywa ich do szkoły
- rozmawia z uczniem (w obecności rodzica/opiekuna prawnego lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół
- rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły; jeżeli świadkami są uczniowie, rozmowa odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół odczytuje się w obecności ucznia – świadka – i jego rodziców/ opiekunów prawnych
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku
- protokół powypadkowy sporządza się w terminie 21 dni od dnia zakończenia postępowania powypadkowego i niezwłocznie doręcza osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami tego postępowania.

Przekroczenie 21-dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu.

Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może zgłosić zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia rodziców/opiekunów prawnych ucznia poszkodowanego, postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia, oraz organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się poszkodowanego małoletniego i jego rodziców/opiekunów prawnych lub poszkodowanego pełnoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców/opiekunów prawnych. Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

### **Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego**

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym go doręczono, mogą zgłosić zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowane podczas jego odbierania). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu ustnie lub na piśmie, a przewodniczący wpisuje je do protokołu. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi powypadkowemu wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

### **Dokumentacja**

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

## **9. Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego.**

### **CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – sprawcy czynu karalnego.

### **OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE**

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, a w przypadku ich nieobecności – osoba upoważniona przez nich.

### **PODSTAWY URUCHOMIENIA DZIAŁAŃ**

Przypadek może dotyczyć ucznia, który dopuścił się czynu po ukończeniu lat 13, ale nie ukończył lat 17, bądź ucznia, który nie ukończył 18. r.ż., wówczas zastosowanie mają przepisy zawarte w *Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r.*, Dz.U. 1982., Nr 35, poz. 228, z późn. zm.

Przypadek może dotyczyć ucznia pełnoletniego (po 18. r.ż.), który popełnił czyn karalny, wówczas podlega on przepisom prawa ogólnie przyjętym wobec osób dorosłych.

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA**

- osoba, która była świadkiem popełnienia czynu karalnego lub dostrzegła zagrożenie, zobowiązana jest do powiadomienia dyrektora szkoły
- dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- w przypadku, gdy sprawcą jest małoletni/niepełnoletni uczeń danej szkoły przebywający na jej terenie, wyznaczone przez dyrektora osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu pod opiekę
- dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia o zaistniałej sytuacji

- dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub w przypadku, gdy sprawca jest pełnoletni bądź nie jest uczniem szkoły; do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji
- dyrektor szkoły nie ma prawa przeprowadzać czynności zarezerwowanych dla policji (np. przesłuchiwanie, przeszukiwanie).

## **10. Procedury postępowania w przypadku zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego oraz udzielania pomocy uczniowi będącemu ofiarą czynu karalnego.**

### CEL URUCHOMIENIA PROCEDURY

Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – ofierze czynu karalnego.

### OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE

Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, a w przypadku ich nieobecności – osoba upoważniona przez nich.

### PODSTAWY URUCHOMIENIA DZIAŁAŃ

Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez *Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich*.

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA**

- osoba, która była świadkiem popełnienia czynu karalnego lub dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń
- świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły
- obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców/opiekunów prawnych ucznia – ofiary czynu karalnego
- dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia
- ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

### III. PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA CYFROWEGO.

#### 1. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych – procedura reagowania.

##### PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY

Kodeks karny, art. 200 § 1–5 kk, art. 200a kk, art. 200b kk, art. 202

§ 1-4b, art. 256 kk, art. 257.

Statut szkoły, regulamin szkoły.

##### RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ

Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

##### TELEFONY/KONTAKTY ALARMOWE

Zgłaszanie nielegalnych treści: [www.dyzurnet.pl](http://www.dyzurnet.pl), numer alarmowy 112, policja 997

#### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

- OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy:

1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też

2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. **W pierwszym przypadku (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś w drugim należy rozważyć zgłoszenie incydentu policji oraz poinformować o nim serwis Dyzurnet (dyzurnet.pl).**

- IDENTYFIKACJA SPRAWCY(-ÓW)

W identyfikacji sprawców kluczową rolę odgrywają zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim biorą udział na ogół: twórca treści – np. pornograficznych – oraz osoby, które udostępniły je dziecku. Często są nimi rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców/prawnych opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.

- DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY

W przypadku udostępniania przez ucznia treści opisanych wcześniej jako szkodliwe, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na policji.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

Dzieci – ofiary i świadków zdarzenia – należy począwszy od pierwszego etapu interwencji otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.

Należy koniecznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia.

W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki do niego doszło. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podszywanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego, np. kontaktów z osobami handlującymi narkotykami czy udziału w procesie rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.

- **AKTYWNOŚCI WOBEC ŚWIADKÓW**

W przypadku gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie czy szkole – wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka – niezwłocznie powiadomić policję.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

## **2. Zagrożenia prywatności**

### **NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA BĄDŹ PRACOWNIKA SZKOŁY.**

#### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Kodeks karny, art. 190a, RODO.*

#### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka albo pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, że podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem.

Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontażu), szantażowania (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających reputację ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji



finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.

## **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

### **• PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA**

Gdy sprawcą jest uczeń – kolega ofiary ze szkoły czy klasy – uczniowie lub rodzice powinni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub osobą odpowiedzialną za koordynację działań związanych z bezpieczeństwem cyfrowym na terenie szkoły.

W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z *Kodeksem karnym* ściganie następuje wówczas na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy jest uzyskanie dowodów potwierdzających, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej.

### **• OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW**

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu oraz adres strony, na której udostępniony został wizerunek dziecka, konwersacja w komunikatorze, SMS). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności – w działaniu tym powinna wspierać ucznia osoba dorosła. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary bądź w innych celach niezgodnych z prawem, należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody, musi odbywać się za zgodą policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia. O czynach niezgodnych z prawem należy powiadomić policję.

### **• IDENTYFIKACJA SPRAWCY**

W przypadku gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać powinna policja.

W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych uzgodnionych z rodzicami.

### **• DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinno być zadośćuczynienie osobie poszkodowanej.

Celem tych działań powinno być nie tylko nabycie przez ucznia odpowiedniej wiedzy na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła powinna podjąć niezależnie od powiadomienia policji/sądu rodzinnego.

Dyrekcja szkoły powinna podjąć decyzję w sprawie powiadomienia o incydencie policji, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga. Dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej radcy prawnego.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

Nieletnią ofiarę incydentu należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba) i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła powinna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi – oraz odpowiedzialność prawną.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym powiadomić policję.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI, PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

### **3. Nadmierne korzystanie z internetu (zagrożenia dla zdrowia dzieci) - procedura postępowania.**

#### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm.).*

#### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Infoholizm (siecioholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę, korzystanie z zasobów internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) oraz portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.

#### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

- **PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA**

W przypadku nadmiernego korzystania z komputera lub podejrzenia infoholizmu konieczne jest podejmowanie działań pomocowych – głównie skierowanie ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej. Nauczyciele w szkole powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a poświęcającymi wolne chwile na kontakt online lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rzadziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci.

- **OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW**

Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszej kolejności na ustaleniu we współpracy z rodzicami skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów internetu wywołało u dziecka (np. gorsze wyniki w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu: z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym etapem powinno być zebranie wywiadu od ucznia i jego rodziców w celu określenia sytuacji i wstępnego ustalenia poziomu zagrożenia. Następnie, w zależności od stwierdzonego zagrożenia, proponuje się konsultacje ze specjalistą, który pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia ucznia w nałóg (np. takie jak trudna sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku.

Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z internetu, powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane za zgodą rodziców/opiekunów prawnych przez psychologa szkolnego lub poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny – o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych powinni zostać powiadomieni wszyscy uczący i oceniający je nauczyciele.

Z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka należy omówić wspólne rozwiązania trudnej sytuacji. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów internetu oraz zaapelować o wsparcie dziecka dotkniętego problemem.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

W przypadku zdiagnozowania przez psychologa uzależnienia od internetu dziecko powinno zostać skierowane, we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny.

## **4. Dezinformacja, bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, w tym szkodliwość reklam – procedury reagowania.**

### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm.).*

### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych na forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających wiedzę nieprofesjonalnych opracowań), a także do utrwalania się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych. Działania mające na celu wyposażenie uczniów w kompetencje pozwalające na radzenie sobie z dezinformacją i krytyczne podejście do informacji

powinny być elementem edukacji prowadzonej dla całej społeczności szkolnej, nie tylko w ramach realizacji zapisów podstawy programowej.

## **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

### **• PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA**

Uczniowie nieumiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w internecie powinni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często niepożądana postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela. Procedury interwencyjne mają uzasadnienie w przypadku uczniów podejmujących zachowania ryzykowne (np. samookaleczających się lub stosujących ryzykowne diety itp.).

### **• OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW**

Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych – każdorazowo powinno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i skomentowane.

### **• DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i – w miarę możliwości – rozpowszechnienie go w internecie, na portalach o zbliżonej tematyce.

### **• DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA I ŚWIADKÓW**

Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne – edukację medialną (informacyjną), np. w trakcie zajęć nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole lub podczas lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji cyfrowych. Edukacja medialna może być prowadzona również na zajęciach pozalekcyjnych. Działania mające na celu zapobieganie angażowaniu się młodzieży w zachowania autodestrukcyjne powinny być zaplanowane w ramach programu profilaktycznego szkoły oraz skierowane od ogółu uczniów (profilaktyka uniwersalna).

## **5. Cyberprzemoc- procedury postępowania.**

### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Kodeks karny*: art.190 § 1–2, art. 190a § 1–3, art. 212 § 1–2, art. 256, art. 267 § 1–4, art. 268a.

Statut szkoły, regulamin szkoły.

Niektóre akty cyberprzemocy stanowiące naruszenie prawa mogą być ścigane na wniosek pokrzywdzonego (w przypadku dzieci do 18. r.ż. na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych). Są to: groźba karalna (art. 190 *Kodeksu karnego* – dalej kk), zmuszanie groźbą do określonego działania (art. 191 kk), uporczywe nękanie – stalking (art. 190a kk), naruszenie wizerunku (art. 23 i 24 *Kodeksu cywilnego*), zniesławienie/znieważenie (art. 216 i 212 kk), włamanie (art. 267 i 268a kk). Czyny karalne ścigane z urzędu powinny być niezwłocznie zgłoszone na policję lub do prokuratury. Dotyczy to sytuacji takich jak rozpowszechnianie zdjęć lub filmów z udziałem osoby nieletniej, mających cechy pornograficzne, czy publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie nieletnich (art. 202 kk).

### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjno-komunikacyjnych, głównie internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem

cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, media społecznościowe, grupy dyskusyjne, SMS i MMS.

## TELEFONY ALARMOWE KRAJOWE I LOKALNE

Dziecięcy Telefon Zaufania

telefon rzecznika praw dziecka: 800 12 12 12

telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, <https://11611.pl/>

telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100, <https://800100100.pl/>

Zgłaszanie nielegalnych treści: [dyzurnet.pl](http://dyzurnet.pl) [dyzurnet@dyzurnet.pl](mailto:dyzurnet@dyzurnet.pl)

## SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

### • PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

Akt cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie, trzeba podziękować jej za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy. Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania, przede wszystkim należy okazać wsparcie – z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Trzeba potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktyimizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do gabinetu dyrektora).

Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, najpierw warto poprosić o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. jej strachu przed posądzeniem o donosicielstwo, obawy o własne bezpieczeństwo).

W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba określić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność). Realizując procedurę, należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami itd. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu niedopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań).

### • OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń itd.). W trakcie zbierania materiałów trzeba zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.

### • IDENTYFIKACJA SPRAWCY/ SPRAWCÓW

Identyfikacja sprawcy(-ów) często jest możliwa dzięki zebranym materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą – oraz analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niej cyberprzemoc.

Jeśli ustalenie sprawcy wydaje się niemożliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest konieczne, należy skontaktować się z policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18. r.ż. (art. 202 § 3 kk).

### • DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/ SPOZA SZKOŁY

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy).

Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m.in. w statucie, kontrakcie, regulaminie). Szkoła może stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć katalog dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (np. PSP, MP3) itp.

W sytuacji, gdy sprawca jest nieznan, podstawowe działanie polega na przerwaniu aktu cyberprzemocy (zawiadomieniu administratora serwisu w celu usunięcia materiału po wcześniejszym zabezpieczeniu dowodów), zapewnieniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej poszkodowanemu oraz wsparciu rodziców poszkodowanego ucznia w ewentualnym zgłoszeniu sprawy policji.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i otoczona opieką dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił, ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i że zostaną uruchomione odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła, i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.

Należy pomóc ofierze (rodzicom/opiekunom prawnym) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), omówić strategię postępowania wobec sprawcy (np. zerwanie kontaktu ze sprawcą, niepodejmowanie agresywnej konfrontacji itp.), zadbać o podstawowe zasady bezpieczeństwa online (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie własnego wizerunku itd.).

Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zamknięcia procedury. Warto monitorować sytuację, czuwać nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę, czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnieniu incydentu cyberprzemocy.

W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga, powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.

W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy policji.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie i empatię wobec ich uczuć – obawy przed posądzeniem o donosicielstwo, strachu przed staniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje wobec sprawcy wynikające ze statutu i/lub regulaminu) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).

Kontakt z policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor szkoły.

- WSPÓŁPRACA Z DOSTAWCAMI INTERNETU I OPERATORAMI TELEKOMUNIKACYJNYMI

Kontakt z dostawcą usługi może być wskazany w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania stymuluje administratora serwisu art. 14 *Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną* (t.j. Dz.U. 2020, poz. 344).

## 6. Seksting- prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich. Procedura reagowania.

### PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY

*Kodeks karny* – art. 191a, art. 202 § 1–4c.

### RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ

Seksting to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, erotycznym.

### SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

#### PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

W przypadku sekstingu zgłoszeń dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka – ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także odpowiedzialność karna sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Niekiedy zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.

- OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

**Rodzaj 1.** Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

**Rodzaj 2.** Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

**Rodzaj 3.** Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

- IDENTYFIKACJA SPRAWCY/SPRAWCÓW

Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów – przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). W niektórych przypadkach seksting może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18. r.ż.) – art. 202 § 3 i 4 kk, dlatego skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.

- **DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/ SPOZA SZKOŁY**

Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań, wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.

**Rodzaj 1.** Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało poważniejsze konsekwencje, w tym prawne.

**Rodzaj 2.** Niektóre tego typu materiały mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektora szkoły/placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 202 *Kodeksu karnego*), dlatego też dyrektor szkoły/placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu policji i/ lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.

**Rodzaj 3.** W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę: cyberprzemoc.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym pierwszą reakcją szkoły i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, winno być otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego dziecka – ofiary sekstingu, z jego poszanowaniem.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, np. poprzez media społecznościowe czy MMS, wśród uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację na portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwie kary osób, które go stosują.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ ORAZ SĄDAMI RODZINNYMI**

W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu policji lub sądu rodzinnego.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI SPOŁECZNYMI, PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

## **7. Bezprawne użycie cudzego wizerunku w sieci – procedura reagowania**

### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Kodeks cywilny i Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, t.j. Dz.U. 2019, poz. 1231; 2020, poz. 288.

### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Bezprawne, tj. bez wymaganej prawem zgody, użycie wizerunku osoby fizycznej w internecie.



## SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

### • PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

Wizerunek jest jednym z dóbr osobistych wymienionych w art. 23 *Kodeksu cywilnego* obok zdrowia, wolności, czci, swobody sumienia, nazwiska lub pseudonimu, tajemnicy korespondencji, nietykalności mieszkania, twórczości naukowej, artystycznej, wynalazczej i racjonalizatorskiej. Wizerunek ma cechy prawa niezbywalnego, czyli takiego, które nie może zostać komuś sprzedane czy pożyczone. Podobnie jak inne dobra osobiste, pozostaje pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ochronę wizerunku gwarantuje także prawo autorskie. Art. 81 ust. 1 zd. 1 *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* stanowi, że: *Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej*. Naruszeniem tego prawa jest bezprawne rozpowszechnianie wizerunku rozumiane jako publiczne udostępnianie, czy też stworzenie możliwości zapoznania się z wizerunkiem np. użytkownikom internetu.

Uczniowie bardzo często udostępniają zarówno swoje zdjęcia, jak i zdjęcia kolegów, w mediach społecznościowych bez uzyskania ich zgody w myśl zasady, że skoro kolega nie pyta, czy może udostępnić moje zdjęcie, to ja również nie będę o to pytał. Problem może pojawić się w sytuacji upublicznienia zdjęcia/filmu ukazującego kolegę lub koleżankę w sposób prześmiewczy i poniżający. Należy pamiętać, że opublikowanie czyjegoś zdjęcia bez zgody tej osoby może skutkować odpowiedzialnością cywilną i karną osoby, która takiej publikacji się dopuściła. Dlatego należy pamiętać o wcześniejszym uzyskaniu zgody osoby, której wizerunek ma zostać opublikowany.

Przepisy nie wymagają żadnej szczególnej formy. Oświadczenie woli osoby, której wizerunek ma zostać wykorzystany, może być wyrażone przez każde zachowanie, które ujawni tę wolę w sposób dostateczny. Zgoda na publikowanie wizerunku powinna zostać wyrażona wprost. Jednocześnie osoba, która takiej zgody udziela, musi mieć pełną świadomość formy, w jakiej zostanie przedstawiony jej wizerunek, miejsca i czasu publikacji tego wizerunku, ewentualnego zestawienia jej wizerunku z innymi wizerunkami czy towarzyszącego publikacji wizerunku komentarza.

Z art. 24 § 1 i 2 *Kodeksu cywilnego* wynika, że osoba, której dobro osobiste zostało zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania, czyli zaprzestania tego działania, o ile jest ono bezprawne. Dodatkowo może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w *Kodeksie cywilnym* ofiara może też żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jak wiemy z prasy i telewizji, konieczność sprostowania i zapłata określonej kwoty są bardzo częste w kontekście procesów o naruszenie dóbr osobistych. Ponadto należy pamiętać, że jeśli skutek naruszenia dóbr osobistych została wyrządzona szkoda majątkowa, to można na zasadach określonych w *Kodeksie cywilnym* żądać jej naprawienia.

Przepisy te w niczym nie uchybiają uprawnieniom wynikającym z *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*. Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy osoba, której prawa zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Natomiast jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać osobie, której prawa zostały naruszone, odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub, na wyraźne żądanie twórcy, zobowiązać sprawcę, aby wpłacił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany cel społeczny.

### • OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona, tj. czy to jej wizerunek lub wizerunek osoby, która jest pod jej władzą rodzicielską, został naruszony bezprawnym działaniem
- okolicznościach zdarzenia
- możliwych dowodach, np. zrzut ekranu dokumentujący bezprawne użycie wizerunku.

- **IDENTYFIKACJA SPRAWCY/SPRAWCÓW**

Dochodzenie naruszeń dóbr osobistych, w tym wizerunku, jest, co do zasady działaniem podejmowanym z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami. Natomiast w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo mogą być zaangażowane organy ścigania.

- **DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Decyzja o dalszych krokach prawnych w sprawach o naruszenie dóbr osobistych, w tym wizerunku, należy do osoby, której wizerunek został bezprawnie użyty w internecie.

Szkoła, oprócz realizacji zapisów podstawy programowej związanych z prawem autorskim, może na lekcjach wychowawczych proponować aktywności, których celem będzie wprowadzenie uczniów w tematykę związaną z bezpiecznym i przemyślanym udostępnianiem wizerunku w internecie, w tym przede wszystkim w mediach społecznościowych. Działania prewencyjne mogą zapobiec podobnym zdarzeniom w przyszłości.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

Ofiarę zdarzenia, w szczególności jeśli wizerunek został bezprawnie użyty w sposób prześmiewczy i poniżający, należy objąć opieką psychologa lub pedagoga szkolnego.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

W przypadku gdy więcej osób wiedziało o bezprawnym użyciu wizerunku w sposób prześmiewczy lub poniżający, należy przeprowadzić z nimi rozmowy wychowawcze mające na celu uzmysłowienie im problemu i ukształtowanie w nich postawy sprzeciwu wobec podobnych działań.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

Decyzja o dalszych krokach prawnych w sprawach o naruszenie dóbr osobistych, w tym wizerunku, należy do uprawnionego. Szkoła może zaangażować się w spór, jeśli dotyczy to sytuacji, w której bezprawnego użycia wizerunku dopuścił się uczeń wobec drugiego ucznia, np. w charakterze mediatora pomiędzy stronami w celu uniknięcia procesu sądowego.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI SPOŁECZNYMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

Informacje, szkolenia dla pracowników szkoły oraz pogadanki dla uczniów z zakresu świadomego i zgodnego z prawem użycia wizerunku innej osoby w internecie.

## **8. Niebezpieczne kontakty w internecie- procedura reagowania**

### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

Kodeks karny: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1.

### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ (OPIS)**

Zagrożenie obejmuje kontakt osoby dorosłej z małoletnią w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).

### **TELEFONY ALARMOWE KRAJOWE**

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, <https://116111.pl/>

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100, <https://800100100.pl/>

Zgłaszanie nielegalnych treści: [dyzurnet.pl](mailto:dyzurnet.pl) [dyzurnet@dyzurnet.pl](mailto:dyzurnet@dyzurnet.pl), 801 615 005

## **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

### **• PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA**

Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/ opiekunowie prawni dziecka lub osoby „ścigające pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim – na policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary.

Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji – szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu online, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadku niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

### **• OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW**

Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej, dowody działania dorosłego sprawcy uwodzenia (zapisy rozmów w komunikatorach czy na portalach społecznościowych, zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).

Jednocześnie bezzwłocznie należy zawiadomić policję o wystąpieniu zdarzenia.

### **• IDENTYFIKACJA SPRAWCY/SPRAWCÓW**

Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez internet.

### **• DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.

### **• DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także rekrutacji do grupy terrorystycznej – należy przede wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobnego wsparcia należy udzielić w przypadku zaobserwowania zachowań uczniów zagrażających ich zdrowiu i życiu (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją płynącą z internetu należy powiadomić rodziców.

Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego przez wychowawcę/pedagoga/psychologa/pracownika szkoły, do którego dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je policji. Trzeba upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.

Wszelkie działania szkoły wobec dziecka powinny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy docenić jego prospołeczną postawę.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwodzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie policji lub sądu rodzinnego.

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI SPOŁECZNYMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

## **9. Łamanie prawa autorskiego- procedura postępowania**

### **PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY**

*Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Kodeks karny, Kodeks cywilny.*

### **RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ**

Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochoptego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. *copyright trolling*).

### **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

- **PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA**

W zależności od okoliczności oraz skali problemu zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego, np. wezwania z policji lub prokuratury). Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd., w zależności od wagi sprawy.

Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochoptego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemanych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.

Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich, jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów. W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów, szkoła nie może występować w roli sędziego – dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno-wychowawczej poprzez realizację podstawy programowej w tym zakresie oraz organizację pogadarek na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

- **OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW**

Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.);
- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku).

Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami w celu ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.

Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy przedstawiane tam dowody nie zostały zmanipulowane.

- **IDENTYFIKACJA SPRAWCY/SPRAWCÓW**

Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich obowiązkach ani też wkraczać w ich kompetencje. Powinna natomiast skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując okoliczność zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje konkretne kwestie.

- **DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie, oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.

- **DZIAŁANIA WOBEC OFIAR ZDARZENIA**

Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń, należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNymi**

Ponieważ dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować, czy zawiadamiać policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora szkoła powinna przede wszystkim zaangażować się w ułatwienie zakończenia sporu bez nadmiernej jego eskalacji.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI SPOŁECZNYMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń z zakresu prawa autorskiego, w tym w internecie, dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole.

- WSPÓŁPRACA Z DOSTAWCAMI INTERNETU I OPERATORAMI TELEKOMUNIKACYJNYMI

Zależnie od okoliczności może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary podczas kontaktu z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

## **10. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia incydentu zagrożenia cyberbezpieczeństwa w szkole/placówce oświatowej.**

### PODSTAWY PRAWNE URUCHOMIENIA PROCEDURY

*Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm.*

Statut szkoły, regulamin szkoły.

*Kodeks karny, Rozdział XXXIII Przepęstwa przeciwko ochronie informacji:* art. 267 § 1–4, art. 268 § 1–3, art. 268a § 1–2, art. 269 § 1–2, art. 269a, art. 269b § 1–2

*Kodeks cywilny:* art. 415.

### RODZAJ ZAGROŻENIA OBJĘTEGO PROCEDURĄ

Kategoria technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje obecnie szerokie spektrum problemów: (1) ataki przeprowadzane za pomocą szkodliwego oprogramowania, (2) ataki skierowane na zasoby teleinformatyczne szkoły przy wykorzystaniu wielu skomplikowanych technik i narzędzi informatycznych (m.in.: skanowanie sieci w celu wykrycia podatnych na zagrożenia systemów, próby logowania się do serwerów www i poczty e-mail, za pomocą podsłuchanych lub odgadniętych haseł, wykorzystywanie podatności (luk) w oprogramowaniu systemów komputerowych) i socjotechnicznych (*phishing*).

Na styku z zagadnieniami technicznymi lokalizują się zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników, np. uleganie atakom socjotechnicznym, używanie w różnych serwisach tych samych, łatwych do odgadnięcia haseł, zaniechanie wykonywania aktualizacji systemu operacyjnego urządzeń, przeglądarek internetowych i innego używanego przez użytkowników oprogramowania.

## **SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA**

- PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA I USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę teleinformatyczną szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.

- OPIS OKOLICZNOŚCI, ANALIZA, ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

Szczegółowy opis procedur reagowania na wystąpienie w szkole różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego powinien zostać zawarty w dokumencie „**polityka bezpieczeństwa cyfrowego**” danej szkoły. W części przypadków szkoła jest w stanie poradzić sobie we własnym zakresie, w niektórych konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia wyspecjalizowanych firm.

- **IDENTYFIKACJA SPRAWCY/SPRAWCÓW**

Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji gdy incydent spowodował w szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych, należy powiadomić policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.

- **DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCÓW ZDARZENIA ZE SZKOŁY/SPOZA SZKOŁY**

Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, należy wobec nich podjąć działania wychowawcze i o zaistniałej sytuacji powiadomić ich rodziców. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w dzienniku elektronicznym szkoły), należy taki przypadek zgłosić policji.

- **DZIAŁANIA WOBEC ŚWIADKÓW**

O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte działania, zarówno przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.

- **WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ I SĄDAMI RODZINNYMI**

W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent policji.

- **WSPÓŁPRACA ZE SŁUŻBAMI SPOŁECZNYMI I PLACÓWKAMI SPECJALISTYCZNYMI**

W przypadku zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez „konie trojańskie”) lub strat (np. utrata danych z dziennika elektronicznego) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.

## **IV. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI ZAWARTYCH W STATUCIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA W BIESIEKIERZU.**

### **1. Procedura postępowania z dzieckiem przewlekle chorym.**

#### **OBOWIĄZEK RODZICA**

- Na rodzicu spoczywa obowiązek przekazania nauczycielowi na piśmie szczegółowej i wyczerpującej informacji na temat choroby dziecka oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej, objawach choroby, zagrożeniach zdrowotnych, przyjmowanych lekach i ich wpływie na organizm.
- Jeśli choroba zostanie zdiagnozowana podczas uczęszczania do szkoły rodzic powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie wychowawcę.
- Rodzic jest zobowiązany do stałej współpracy z wychowawcą dziecka chorego.

#### **OBOWIĄZEK WYCHOWAWCY**

- Wychowawca jest zobowiązany do przekazania informacji nauczycielom uczącym w oddziale/ Radzie Pedagogicznej i pozostałym pracownikom szkoły mającym kontakt z uczniem o sposobach postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
- Zorganizować we współpracy z dyrektorem szkoły szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
- W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować szczegółową procedurę postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania.

#### **OBOWIĄZKI NAUCZYCIELI**

- Nauczyciele są zobowiązani dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także do objęcia go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.
- W razie sytuacji spowodowanej pogorszeniem się stanu zdrowia dziecka przewlekle chorego nauczyciel równocześnie powiadamia dyrektora, pogotowie ratunkowe i rodzica/opiekuna prawnego

#### **A) DZIECKO Z ASTMĄ**

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

#### **OBJAWY**

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasiloną możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia



oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący.

### **PRZYCZYNY ATAKU**

Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje.

### **POSTĘPOWANIE**

- W przypadku wystąpienia duszności dziecko powinno zażyć wziewny lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza.
- W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund.
- Po wykonaniu 1 pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia.
- W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej.

### **NAKAZY**

- Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
- Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
- Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
- W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

### **ZAKAZY**

- Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
- W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
- Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
- W klasach, gdzie odbywają się lekcje, nie powinno być zwierząt futerkowych.

### **OGRANICZENIA**

- Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
- Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.
- Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego. Wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
- Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.

Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców, a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

### **B) DZIECKO Z CUKRZYCĄ**

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi – większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie

można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach pozaszpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiekolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W każdej szkole powinien znajdować się „kącik” dla ucznia z cukrzycą, czyli ustronne miejsce, w którym dziecko z cukrzycą będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

### **OBJAWY HIPOGLIKEMII – NIEDOCUKRZENIA**

- Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
- Ból głowy, ból brzucha.
- Szybkie bicie serca.
- Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
- Osłabienie, zmęczenie
- Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
- Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
- Napady agresji lub wesołkowatości.
- Ziewanie/senność.
- Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
- Zmiana charakteru pisma.
- Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
- Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.

### **POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ**

**Dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:**

- Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
- Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód.
- NIE WOLNO zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego.
- Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
- Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

### **POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO-CIEŻKIEJ**

**Dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje 3 bezwzględnej pomocy osoby drugiej:**

- Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
- Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody, coli, soku).
- Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

### **POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ**

**Dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki.**

**Dziecku, które jest nieprzytomne NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!**

- Układamy dziecko na boku.
- Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
- Wzywamy pogotowie ratunkowe.
- Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
- Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

### **U DZIECI LECZONYCH POMPĄ**

- Zatrzymaj pompę.
- Potwierdź hipoglikemię.
- Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
- Oczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
- Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
- Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia. Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

### **OBJAWY HIPERGLIKEMII**

- Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
- Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
- Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia. Jeżeli do ww. objawów dołączają: ból głowy, ból brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech. może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie zbadać poziom glukozy i skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

### **POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII**

- Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
- Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1 litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
- Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
- W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

### **NIEZBĘDNIK SZKOLNY, CZYLI CO UCZEŃ Z CUKRZYCĄ POWINIEN MIEĆ ZE SOBĄ W SZKOLE**

- Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.
- Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
- Nakłuwacz z zestawem igieł.
- Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
- Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
- Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
- Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
- Telefon do rodziców.
- Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
- Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

## **SZKOLNY KODEKS PRAW DZIECKA Z CUKRZYCĄ – KAŻDEMU DZIECKU Z CUKRZYCĄ TYPU 1 NALEŻY ZAPEWNIĆ W SZKOLE:**

- Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
- Możliwość podania insuliny.
- Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
- Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
- Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
- Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
- Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

### **C) DZIECKO Z PADACZKĄ**

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotne uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

#### **NAPADY PIERWOTNIE UOGÓLNIONE**

- Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne 5 ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
- Napady atoniczne – napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
- Napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
- Napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
- Napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
- Napady miokloniczne – charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

#### **NAPADY CZĘŚCIOWE**

- Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
- Napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał. Do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie). U dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.
- Napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczyna się zwykle od napadów mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

## **ZESPOŁY PADACZKOWE WIEKU DZIECIĘCEGO**

- zespół Westa,
- zespół Lennoxa-Gastauta,
- dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja),
- padaczka Rolanda,
- młodzieńcza padaczka nieświadomości,
- zespół Janza,
- padaczka odruchowa,
- omdlenia odruchowe,
- napady rzekomopadaczkowe.

Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

### **W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU**

- Przede wszystkim zachować spokój.
- Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
- Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
- Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

### **NIE WOLNO**

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego, ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

## **D) DZIECKO Z ADHD CZYLI ZESPOŁEM HIPERKINETYCZNYM**

### **W pracy szkolnej uczniowie z ADHD wymagają od nauczycieli:**

- Poznania i zrozumienia specyficznych zachowań i emocji dziecka ( tj. : brak koncentracji na szczegółach, trudności z utrzymaniem uwagi na zadaniach i grach, nierespektowanie podanych kolejno instrukcji, kłopoty z dokończeniem zadań i wypełnianiem codziennych obowiązków, dezorganizacja, szybkie rozpraszenie się pod wpływem bodźców zewnętrznych, nadmierna ruchliwość i gadatliwość, przerywanie bądź wtrącanie się do rozmowy)
- Akceptacji, pozytywnego wsparcia, nasilonej w stosunku do innych uczniów uwagi i zainteresowania.
- Organizacji środowiska zewnętrznego w formie porządku i ograniczenia bodźców.
- Stosowania wzmocnień ( pochwał, nagród )
- Skutecznego komunikowania ( krótkie instrukcje, powtarzanie )
- Konsekwencji w postępowaniu i ustalenia obowiązującego systemu norm i zasad.

- Elastyczności pracy dającej możliwość dodatkowej aktywności i rozładowania emocji.

### **E) DZIECKO Z ZABURZENIAMI LĘKOWYMI**

Jeśli nauczyciel zauważy powtarzające się zaburzenia lękowe powinien ten fakt zgłosić rodzicom ucznia.

### **ZASADY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM Z ZABURZENIAMI LĘKOWYMI:**

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa w relacji uczeń- nauczyciel- klasa
- stosowanie pochwał nawet za małe osiągnięcia
- ograniczenie odpytywania na forum klasy
- normalizowanie reakcji lękowych i pokazywanie adaptacyjnej funkcji lęku
- uczenie techniki rozwiązywania problemów i radzenia sobie ze stresem.

### **F) DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE**

Choroba przewlekła to proces patologiczny trwający ponad 4 tygodnie, cechujący się brakiem nasilonych objawów chorobowych. Długotrwała choroba i częste hospitalizacje mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a także zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby. Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Zatem dostrzeganie i eksponowanie osiągnięć dziecka, chwalenie go za nie i nagradzanie jest jednym z kierunków pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności. Drugi ważny kierunek to uczenie dziecka nowych umiejętności- zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności, poszerzających jego „obszar wolności”. Szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Niezwykle ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne ucznia. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę dziecka w takim zakresie, aby w razie potrzeby, w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki na terenie szkoły. Także dostosować sposoby komunikowania się oraz sposoby i formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości chorego dziecka. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą a rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

### **GLÓWNE SPOSOBY POMOCY PRZEWLEKLE CHOREMU DZIECKU MOŻLIWE DO ZREALIZOWANIA NA TERENIE SZKOŁY**

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
- pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
- budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
- przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
- traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
- uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
- uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
- motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
- rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
- dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów,
- motywowanie do aktywności.

## **2. Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia próby samobójczej u ucznia.**

### **WYSOKIM RYZYKU ZACHOWAŃ SAMOBÓJCZYCH ŚWIADCZYĆ MOŻE WYSTĄPIENIE PRZYNAJMNIEJ JEDNEGO Z PONIŻSZYCH CZYNNIKÓW:**

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei
- mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu
- pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność
- używanie wyrażeń, które mówią o jakimś krańcowym momencie w czasie, wiążą się z końcem, zaprzestaniem, odejściem
- przejawianie dużych zmian w zachowaniu, nastroju, występowanie nietypowych zachowań
- zaprzestanie dbałości o wygląd i higienę osobistą lub zmiana innych nawyków zachowania
- kłopoty ze snem, bezsenność, brak apetyt
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu
- doświadczenie w ostatnim czasie jakiejś traumy, sytuacji stresowej, np. straty ważnej relacji z kimś bliskim lub śmierci osoby bliskiej
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo

### **PO ZDIAGNOZOWANIU SYTUACJI ZAGROŻENIA, WYCHOWAWCA, PEDAGOG I PSYCHOLOG SZKOLNY PODEJMUJĄ ODPOWIEDNIE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE:**

- Jednocześnie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia
- Przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu występowania ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia
- Przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły
- W okresie zagrożenia należy zacieśnić współpracę z domem rodzinnym i ustalić zasady wzajemnych kontaktów
- Wskazanie możliwości konsultacji w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub innej pomocy specjalistycznej
- Jak najszybsze otoczenie ucznia opieką pedagoga szkolnego i rady pedagogicznej zgodnie z opinią/zaleceniami Poradni lub/i zaleceniami lekarza.

### **POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ ZAMIERZA POPEŁNIĆ SAMOBÓJSTWO (INFORMACJA OD SAMEGO UCZNIĄ, KOLEGÓW, RODZINY, OSÓB POSTRONNYCH).**

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz Dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce
- podjęcie próby oceny realności zagrożenia (wywiad z osobą przekazującą informację oraz samym uczniem)
- informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców (prawnych opiekunów) ucznia;
- przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub, jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia, odpowiednim instytucjom (np. policji).
- jak najszybsze otoczenie ucznia opieką pedagoga szkolnego, psychologa lub w zależności od sytuacji również psychoterapeuty lub/i lekarza.

## **POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFIRMACJI, ŻE UCZEŃ PODJĄŁ PRÓBĘ SAMOBÓJCZĄ**

Po powzięciu informacji powołany zostaje zespół kryzysowy w składzie: dyrektor szkoły, pedagog szkolny i wychowawca.

Zespół powinien podjąć następujące działania:

- o próbie samobójczej dyrektor informuje wszystkich nauczycieli, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia przez wszystkich nauczycieli
- należy dokonać diagnozy ryzyka utrzymywania się zagrożenia ponowienia próby samobójczej
- należy zaplanować dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty
- należy podjąć próbę zmobilizowania rodziny, by udzieliła dziecku wsparcia i zapewniła bezpieczeństwo
- należy otoczyć ucznia szczególną życzliwością, bez obiecywania zachowania tajemnicy o próbie samobójczej
- należy bacznie obserwować jego zachowanie w szkole, starać się dociec dogłębnych powodów, dla których uczeń próbował popełnić samobójstwo
- należy złożyć adekwatną do własnych możliwości deklarację dostępności i dyspozycyjności, poinformować ucznia o wszystkich dostępnych ośrodkach wsparcia.

**KAŻDY NAUCZYCIEL W PRZYPADKU ZAOBSERWOWANIA POWYŻSZYCH SYTUACJI POWINIEN NIEZWŁOCZNIE Poinformować DYREKTORA SZKOŁY.**

### **3. Procedury dotyczące monitoringu wizyjnego w Szkole Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu.**

#### **PODSTAWA PRAWNA:**

- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 11 maja 2015r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa in formacji (Dz. U. z 2015r., poz. 745)
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016r., poz.922)
- Wytyczne Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotyczące wykorzystania monitoringu wizyjnego w szkołach
- Statut Szkoły Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu

#### **ZAŁOŻENIA OGÓLNE:**

1. Monitoring wizyjny jest wykorzystywany wyłącznie w celach podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w szkole.
2. Monitoring jest obsługiwany przez osoby wyznaczone przez dyrektora szkoły
3. Sprzęt zainstalowany w placówce musi posiadać stosowne atesty i certyfikaty

#### **CELEM MONITORINGU JEST:**

1. Zwiększenie bezpieczeństwa społeczności szkolnej oraz osób przebywających na terenie szkoły i placówki
2. Ograniczenie zachowań zagrażających zdrowiu, bezpieczeństwu uczniów
3. Pomoc w wyjaśnianiu sytuacji konfliktowych i ustalaniu sprawców czynów nagannych ( bójki, zniszczenia mienia, kradzieże itp.) w szkole i jej otoczeniu
4. Ograniczenie dostępu do szkoły i jej terenu osób nieuprawnionych i niepożądanych
5. Zapewnienie bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki
6. Ochrona mienia szkoły



## **ZASADY WYKORZYSTANIA ZAPISÓW MONITORINGU WIZYJNEGO:**

- 1) Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu posiada monitoring wizyjny wewnętrzny i zewnętrzny.
- 2) Zapisy z monitoringu będą wykorzystywane między innymi w sytuacjach:
  - zagrożających bezpieczeństwu uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły
  - niszczenia mienia szkoły
  - niszczenia urządzeń na terenie boiska
  - przywłaszczenia
  - konfliktowych np. bójek
  - kryzysowych
  - podejrzenia o palenie papierosów i korzystanie z używek
- 3) Szkoła może używać zapisu monitoringu w celu wykrycia sprawców przestępstwa. Może on także zostać wykorzystany jako dowód we wszczęciu postępowania dyscyplinarnego w związku z egzekwowaniem prawa i procedur wewnątrzszkolnych wobec wszystkich członków społeczności szkolnej.

## **ZASADY FUNKCJONOWANIA SYSTEMU MONITORINGU WIZYJNEGO W PLACÓWCE**

- 1) Budynek szkolny posiada oznaczenia „OBIEKT MONITOROWANY”
- 2) Monitoring funkcjonuje całą dobę
- 3) Monitor umożliwiający bezpośredni podgląd ze wszystkich kamer zainstalowanych na terenie szkoły znajduje się w sekretariacie szkoły
- 4) Rejestracji i zapisowi na nośniku fizycznym podlega tylko wizja
- 5) Do rejestracji obrazu służą urządzenia wchodzące w skład systemu rejestracji spełniającego wymogi określone odpowiednimi normami
- 6) Zapisy monitoringu są kontrolowane doraźnie oraz w sytuacjach związanych z pojawiającymi się zagrożeniami w rejonach zainstalowanych kamer lub łamaniem zasad ustalonych w szkole

## **OSOBY UPRAWNIONE DO OGLĄDU ZAREJESTROWANEGO MATERIAŁU**

Do oglądu monitoringu uprawnieni są:

- dyrektor szkoły
- wicedyrektor szkoły
- pracownicy sekretariatu
- nauczyciela zatrudnieni w szkole
- pedagog szkolny

- ❖ Zapis z monitoringu może zostać odtworzony rodzicom uczniów tylko w uzasadnionych przypadkach, za zgodą dyrektora szkoły i w terminie ustalonym przez dyrektora szkoły ( zapis monitoringu udostępniany jest rodzicom wyłącznie w sytuacjach bezpośrednio zagrożających bezpieczeństwu ucznia na pisemną jego prośbę). Nie udostępnia się zapisu monitoringu rodzicom uczniów na jakichkolwiek nośnikach z możliwością wynoszenia ich ze szkoły ze względu na ochronę wizerunku dzieci.
- ❖ Nagrania mogą być udostępniane organom ścigania na pisemna prośbę w celu wyjaśnienia prowadzonej sprawy.
- ❖ Osoby przeglądające zapisy zobowiązane są do nieujawniania danych zarejestrowanych przez monitoring

## **ARCHIWIZACJA I PRZECHOWYWANIE MATERIAŁU POCHODZĄCEGO Z MONITORINGU**

- a) Szkoła ma możliwość przechowywania materiału pochodzącego z monitoringu przez okres 14 dni.
- b) W sytuacji uznania materiału nagranych za dowód w sprawie, zapis utrzymywany jest przez okres konieczny do rozstrzygnięcia przebiegu zdarzenia, którego zapis dotyczy. Przegrany na odpowiednie nośniki materiał przechowywany jest w szkole w kasie pancernej.

## **PRZEPISY KOŃCOWE**

- Prawo do ustalenia bądź zmiany hasła dostępu ma tylko dyrektor szkoły lub osoba upoważniona przez dyrektora szkoły.
- W sprawach nie uregulowanych niniejszą procedurą ostateczną decyzję podejmuje dyrektor szkoły.
- Monitoring wizyjny jest systematycznie modernizowany, jeżeli wynika to z potrzeb szkoły oraz możliwości finansowych.

## **4. Procedury korzystania z telefonów komórkowych i sprzętu elektronicznego w Szkole Podstawowej.**

### **PODSTAWA PRAWNA:**

-Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. 2007 nr 35 poz. 222).

-Statut Szkoły Podstawowej im. Ignacego Łukasiewicza w Biesiekierzu.

### **PROCEDURA:**

1. Uczniowie przynoszą do szkoły telefony komórkowe, odtwarzacze i inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców.
2. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zniszczenie, zagubienie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez uczniów.
3. Dopuszcza się możliwość korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych podczas wycieczek szkolnych za zgodą rodziców, którzy ponoszą pełną odpowiedzialność za sprzęt.
4. Podczas pobytu w szkole i zajęć edukacyjnych (wyjątek stanowią lekcje, podczas których niezbędne jest użycie telefonu w celach edukacyjnych) obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych
5. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, dyktafonu, odtwarzacza MP3/MP4 czy aparatu fotograficznego jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.
6. Możliwe jest korzystanie z telefonu komórkowego poza zajęciami edukacyjnymi (podczas przerw, przed i po zajęciach lekcyjnych) z zastrzeżeniem pkt.5.
7. Naruszenie przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły powoduje przekazanie urządzenia przez ucznia na czas zajęć lekcyjnych do sekretariatu szkoły- aparat powinien zostać wyłączony przez ucznia. Przypadek ten zostaje odnotowany przez wychowawcę klasy w dzienniku Librus.
8. Po odbiór telefonu zgłaszają się rodzice lub prawni opiekunowie ucznia. Zostają oni zapoznani z sytuacją i pouczeni i konsekwencjach (w tym konsekwencjach prawnych związanych z naruszeniem prywatności uczniów czy pracowników szkoły).

## **5. Procedura postępowania w przypadku kradzieży telefonu komórkowego lub innych przedmiotów na terenie Szkoły Podstawowej.**

### **PROCEDURA POSTĘPOWANIA**

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który wie, że uczeń ukradł telefon komórkowy, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Jeśli nauczyciel lub inny pracownik szkoły jest bezpośrednim świadkiem kradzieży, podejmuje dodatkowo następujące działania:
  - wzywa na pomoc innego pracownika szkoły
  - w obecności innego pracownika szkoły ustala okoliczności zdarzenia i ewentualnych innych świadków
  - otacza opieką poszkodowanego ucznia i ewentualnych świadków zdarzenia
  - w obecności innego pracownika szkoły żąda od sprawcy zwrotu skradzionej rzeczy i nakazuje mu pozostanie na miejscu
  - w obecności innego pracownika szkoły zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa (w tym skradziony przedmiot, ewentualny zapis monitoringu) do czasu przybycia policji
  - wskazuje sprawcę dyrektorowi szkoły
  - sporządza ze zdarzenia notatkę służbową.
3. Dyrektor szkoły powiadamia o kradzieży wychowawcę poszkodowanego ucznia oraz tego, który się jej dopuścił, ich rodziców/opiekunów prawnych oraz policję. Następnie sporządza ze zdarzenia notatkę służbową.
4. Dyrektor szkoły i inni pracownicy szkoły współpracują z policją i sądem podczas interwencji policji i późniejszego postępowania sądowego.
5. Niezależnie od efektów postępowania sądowego, po wyjaśnieniu sprawy uczeń za swoje postępowanie zostaje ukarany zgodnie z zapisami statutu szkoły. Jest też zobowiązany do naprawienia szkody bądź zadośćuczynienia poszkodowanemu uczniowi.
6. Jeśli nauczyciel lub inny pracownik szkoły został poinformowany przez uczniów lub inne osoby o dokonaniu kradzieży na terenie szkoły (w sytuacji, kiedy sprawca nie jest znany lub jedynie zachodzi podejrzenie, że jest to jeden z uczniów), postępuje analogicznie jak w Krokach 3,4,5 z uwzględnieniem tego, że nie wiadomo, kto jest sprawcą kradzieży.
7. Jeśli był to pierwszy raz, kiedy przyłapano ucznia na kradzieży, niezwłocznie po tym zdarzeniu dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę z tym uczniem w obecności jego rodziców/opiekunów prawnych, wychowawcy oraz pedagoga i/lub psychologa szkolnego. Ponadto wychowawca informuje ucznia oraz jego rodziców/opiekunów o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie powtórzenia się próby kradzieży. Ze spotkania dyrektor sporządza notatkę służbową.
8. Uczniowi, który dopuścił się kradzieży, pedagog i/lub psycholog szkolny oraz wychowawca klasy udzielają adekwatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Udzielają jej również poszkodowanemu uczniowi, a w razie potrzeby także świadkom zdarzenia.

9. W razie braku współpracy rodziców/opiekunów ucznia, niedopełnienia przez ucznia warunków kontraktu lub dalszych drastycznych zachowań z jego strony, dyrektor szkoły podejmuje decyzję o przeniesieniu ucznia do równoległej klasy i poinformowaniu Sądu Rodzinnego o zagrożeniu demoralizacją małoletniego i/lub wystąpieniu do kuratora oświaty z prośbą o zgodę na przeniesienie ucznia do innej szkoły. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.

10. Jeśli był to drugi raz, kiedy przyłapano ucznia na kradzieży, dyrektor szkoły postępuje jak w punkcie 5.

11. W przypadku znalezienia ukradzionej rzeczy nauczyciel lub inny pracownik szkoły powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły.

12. Dyrektor szkoły zabezpiecza tę rzecz i informuje o sytuacji pedagoga lub psychologa szkolnego, a także policję. Następnie postępuje z zabezpieczoną rzeczą według poleceń policji.

13. Pedagog lub psycholog szkolny poinformowany o sytuacji przez dyrektora szkoły sporządza protokół z przebiegu zdarzenia i powiadamia o tym wychowawcę oraz rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia.

14. Zwrot skradzionej rzeczy poszkodowanemu uczniowi następuje po zezwoleniu wydanym przez uprawnione do tego służby.

15. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za kradzież, zagubienie, zniszczenie, pozostawienie bez nadzoru przedmiotów wartościowych (np. telefon i inne urządzenia elektroniczne, plecak, torba, zegarek) na terenie szkoły. Przedmioty wartościowe uczeń przynosi do szkoły na własną odpowiedzialność.

- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2017 r., poz. 2204 ze zm.).
- Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2018 r., poz. 618 ze zm.).
- Ustawa z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r., poz. 969 ze zm.).

## **6. Procedura postępowania z dokumentacją przebiegu nauczania w Szkole Podstawowej.**

### **PODSTAWA PRAWNA:**

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z dnia 2 września 2014 r. poz. 1170).

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 2014 poz.893 oraz z 2015r. poz.23 oraz z 2016r poz. 787)

### **POSTANOWIENIA OGÓLNE:**

#### **PRZEBIEG PROCESU NAUCZANIA DOKUMENTOWANY JEST POPRZEZ PROWADZENIE:**

- 1) dziennika lekcyjnego w formie elektronicznej, zwanego dalej dziennikiem elektronicznym,
- 2) dzienników innych zajęć wynikających z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć opiekuńczych i wychowawczych wynikających z potrzeb i zainteresowań uczniów, dzienników indywidualnego nauczania, dzienników indywidualnego toku nauki, dzienników zajęć rewalidacyjnych,
- 3) arkuszy ocen uczniów,
- 4) świadectw szkolnych.

## **DOKUMENTACJĘ PRZEBIEGU NAUCZANIA PROWADZI SIĘ W SPOSÓB SYSTEMATYCZNY I CZYTELNY. WPIS TEMATU ZAJĘĆ JEST POTWIERDZENIEM ICH ODBYCIA.**

Obowiązkiem każdego nauczyciela korzystającego z dokumentacji nauczania jest zabezpieczenie jej przed zgubieniem i zniszczeniem. Zabrania się udostępniania dokumentacji uczniom lub innym nieupoważnionym osobom.

W terminie 10 dni od dnia zakończenia roku szkolnego dane stanowiące dziennik elektroniczny zapisuje się na informatycznym nośniku danych, według stanu odpowiednio na dzień zakończenia roku szkolnego, w sposób zapewniający możliwość:

- sprawdzenia integralności danych stanowiących dziennik elektroniczny przez zastosowanie podpisu elektronicznego,
- weryfikacji podpisu elektronicznego lub danych identyfikujących,
- odczytania danych stanowiących dziennik elektroniczny w okresie przewidzianym dla przechowywania dzienników.

Do 7 dni po zakończeniu zajęć dydaktycznych uzupełniona dokumentacja przebiegu nauczania przekazywana jest Dyrektorowi Szkoły w postaci:

- wydruku z dziennika elektronicznego poświadczającego kompletność wpisów tematów, frekwencji,
- uzupełnionych arkuszy ocen – prowadzonych w formie papierowej lub wydruku dla arkuszy prowadzonych elektronicznie,
- dodatkowych dokumentów z tzw. teczki wychowawcy – karty oceny zachowania, karty monitorowania podstawy programowej,
- dzienników zajęć innych.

W przypadku uczniów, którzy będą przystępowali do egzaminów poprawkowych lub klasyfikacyjnych, uzupełnione dla nich arkusze ocen oraz protokoły z egzaminów, wychowawca dołącza do dokumentacji klasy w terminie do 7 dni po konferencji klasyfikacyjnej dla tego ucznia. Dokumentacja nie podlegająca dalszemu prowadzeniu przechowywana jest w archiwum szkoły.

## **POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE:**

### **DZIENNIK ELEKTRONICZNY**

prowadzony jest dla każdej klasy i dokumentowany jest w nim przebieg nauczania w danym roku szkolnym. Zakładany jest przez wychowawcę klasy w ostatnim tygodniu sierpnia poprzedzającego nowy rok szkolny. Wychowawca klasy do dziennika elektronicznego wpisuje następujące informacje:

- 1) nazwiska i imiona uczniów w porządku alfabetycznym
- 2) daty i miejsca urodzenia oraz adresy ich zamieszkania
- 3) imiona i nazwiska rodziców (prawnych opiekunów) oraz adresy ich zamieszkania, jeśli są różne od adresu zamieszkania ucznia
- 4) adresy poczty elektronicznej rodziców (prawnych opiekunów) i numery ich telefonów, jeśli je posiadają
- 5) imiona i nazwiska nauczycieli prowadzących zajęcia edukacyjne
- 6) przypisanie uczniów do grup
- 7) tygodniowy plan zajęć edukacyjnych

Nauczyciele uczący do dziennika elektronicznego wpisują nazwy programów nauczania.

### **W DZIENNIKU ELEKTRONICZNYM ODNOTOWUJE SIĘ:**

- 1) obecność uczniów na zajęciach edukacyjnych
- 2) liczbę godzin usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych nieobecności na tych zajęciach
- 3) tematy przeprowadzonych zajęć edukacyjnych

- 4) oceny bieżące z zajęć edukacyjnych
- 5) śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych
- 6) śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne zachowania
- 7) uwagi dotyczące zachowania ucznia

Każdy nauczyciel na koniec miesiąca sporządza raport kontroli swoich wpisów. Wychowawca kontroluje frekwencję uczniów, a wszystkich uczniów o absencji nieusprawiedliwionej ponad 50% w ciągu minionego miesiąca, zgłasza do sekretariatu szkoły do 7 dnia każdego miesiąca.

#### **DZIENNIK ZAJĘĆ INNYCH** (wychowawczych, opiekuńczych, z zakresu pomocy psychologicznej)

Za założenie i dokonanie wpisów do dziennika odpowiada każdy nauczyciel prowadzący te zajęcia.

- a) nazwiska i imiona uczniów w porządku alfabetycznym,
- b) adresy poczty elektronicznej rodziców i numery telefonów, jeśli je posiadają,
- c) indywidualny program pracy z uczniem, a w przypadku zajęć grupowych - program pracy grupy,
- d) tygodniowy rozkład zajęć,
- e) daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć,
- f) ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z uczniem,
- g) obecność uczniów na zajęciach

#### **DZIENNIK ZAJĘĆ ROZWIJAJĄCYCH ZAINTERESOWANIA UCZNIÓW:**

Za założenie i dokonanie wpisów do dziennika odpowiada każdy nauczyciel prowadzący te zajęcia.

Do dziennika wpisuje się:

- a) imiona i nazwiska uczniów,
- b) daty i tematy przeprowadzonych zajęć,
- c) liczbę godzin przeprowadzonych zajęć,
- d) obecność uczniów na zajęciach,
- e) przeprowadzenie zajęć nauczyciel potwierdza podpisem

#### **DZIENNIK NAUCZANIA INDYWIDUALNEGO, INDYWIDUALNYCH ZAJĘĆ REWALIDACYJNYCH:**

W przypadku uczniów realizujących nauczanie indywidualne lub zajęcia rewalidacyjne prowadzi się odrębny dla każdego ucznia dziennik indywidualnych zajęć, w którym dokumentuje się przebieg zajęć, frekwencję oraz osiągnięcia ucznia. Dziennik zakładany jest przez wychowawcę klasy, do której uczęszcza dany uczeń, w ciągu tygodnia od momentu rozpoczęcia nauczania.

**Do dziennika wychowawca wpisuje:**

- a) nazwisko i imię (imiona) ucznia, datę i miejsce jego urodzenia oraz adres zamieszkania,
- b) imiona i nazwiska rodziców (prawnych opiekunów),
- c) tygodniowy plan zajęć edukacyjnych,
- d) wykaz prowadzonych zajęć edukacyjnych oraz imiona i nazwiska nauczycieli prowadzących te zajęcia,

Nauczyciel prowadzący dane zajęcia na bieżąco wpisuje do dziennika oceny z tych zajęć edukacyjnych.

#### **ARKUSZE OCEN**

Szkoła prowadzi dla każdego ucznia przez okres jego nauki w szkole arkusz ocen ucznia. Zasady prowadzenia arkuszy ocen:

- 1) arkusze ocen uczniów zakładane są przez wychowawcę na drukach obowiązujących w danym roku szkolnym i prowadzone na nich do zakończenia etapu edukacyjnego przez ucznia,
- 2) arkusze ocen wypełnianie są przez wychowawcę klasy,

3) arkusze ocen uczniów prowadzone są w formie papierowej lub elektronicznej (od roku szkolnego 2015/2016),

4) w arkuszach założonych według wzoru przeznaczonego do prowadzenia elektronicznego strony pierwsza i ostatnia mają format A4, a kolejne strony mają format A3. Arkusze te drukowane są jednostronnie,

5) nazwy zajęć edukacyjnych wpisywane są zgodnie z kolejnością wynikająca z ramowych planów nauczania,

6) wpisów do arkuszy ocen uczniów lub wpisów i wydruków (w przypadku wersji elektronicznej) dokonuje się po klasyfikacji rocznej,

7) wpisów do arkuszy ocen uczniów dokonuje się na podstawie danych zawartych w:

a) księdze uczniów,

b) dzienniku elektronicznym,

c) protokołach egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych,

d) protokołach sprawdzianów wiadomości,

e) protokołach z prac komisji powołanej w celu ustalenia rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania

8) wychowawca wypełniając arkusz ocen ucznia potwierdza podpisem zgodność wpisów z dokumentami, na podstawie których ich dokonano,

9) podstawą wpisu o klasyfikowaniu, promowaniu lub ukończeniu przez ucznia szkoły jest uchwała rady pedagogicznej, której datę wpisuje się do arkusza ocen ucznia,

10) oceny z zajęć edukacyjnych, ocenę zachowania, klasę i miesiąc urodzenia ucznia wypełnia się słowami w pełnym brzmieniu,

11) w arkuszach ocen ucznia obok nazwy obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w zakresie rozszerzonym zamieszcza się adnotację „(zakres rozszerzony)”, a obok języka obcego nowożytnego informację o poziomie jego nauczania: IV.O, IV.1p. lub IV.1r.,

12) w rubryce, która nie jest wypełniona, wpisuje się poziomą kreskę, w przypadku, gdy kilka kolejnych rubryk (trzy lub więcej) nie jest wypełnianych, można je przekreślić ukośną kreską, przy czym w pierwszej i ostatniej wolnej rubryce wpisuje się poziome kreski,

13) w przypadku zwolnienia ucznia z zajęć edukacyjnych wpisuje się wyrazy odpowiednio „zwolniony” albo „zwolniona”,

14) w arkuszu ocen ucznia po wpisaniu wyników klasyfikacji rocznej uzyskanych w klasie programowo najwyższej, należy w kolejnej kolumnie wpisać wyniki klasyfikacji końcowej,

15) w arkuszu ocen ucznia zamieszcza się adnotację o wydaniu świadectwa ukończenia szkoły, duplikatu świadectwa, o udzieleniu zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki oraz sporządzeniu odpisu arkusza ocen ucznia,

16) w arkuszu ocen ucznia wpisuje się datę i przyczynę opuszczenia szkoły przez ucznia

W przypadku przejścia ucznia do innej szkoły po co najmniej jednym roku nauki przesyła się do tej szkoły lub wydaje rodzicom ucznia albo pełnoletniemu uczniowi kopię arkusza ocen ucznia poświadczoną za zgodność z oryginałem przez dyrektora szkoły. Rodzice ucznia lub pełnoletni uczeń potwierdzają podpisem otrzymanie kopii tego arkusza ocen.

W przypadku przejścia ucznia do innej szkoły po okresie nauki krótszym niż okres, o którym mowa przesyła się do tej szkoły lub wydaje rodzicom ucznia albo pełnoletniemu uczniowi zaświadczenie o przebiegu nauczania ucznia. Rodzice ucznia lub pełnoletni uczeń potwierdzają podpisem otrzymanie zaświadczenia.

Arkusze ocen uczniów są dokumentami, które przechowuje się przez co najmniej 50 lat.

## **ŚWIADECTWA SZKOLNE**

- Świadectwa szkolne promocyjne i świadectwa ukończenia szkoły wydaje szkoła na drukach według wzorów określonych w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej.
- Świadectwa szkolne wypełnia się czytelnie, bez poprawek, pismem komputerowym –przygotowuje je wychowawca klasy.

- W części świadectwa przeznaczonej na wpisanie obowiązkowych zajęć edukacyjnych należy wpisać obowiązkowe zajęcia edukacyjne zgodnie z kolejnością przyjętą w ramowym planie nauczania, określonym w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.
- W świadectwach ukończenia szkoły, w części dotyczącej wyników klasyfikacji końcowej, wpisuje się obowiązkowe zajęcia edukacyjne i oceny roczne uzyskane z tych zajęć w klasie programowo najwyższej oraz zajęcia i oceny z nich, które zakończyły się w klasach programowo niższych.
- Imię (imiona), nazwisko i miesiąc urodzenia ucznia lub absolwenta, klasę, oceny z zajęć edukacyjnych, ocenę zachowania oraz miesiąc wystawienia świadectwa szkolnego wpisuje się słowami w pełnym brzmieniu, bez stosowania skrótów.
- **Nazwę Szkoły wpisuje się w pełnym brzmieniu, zgodnie z nazwą ustaloną w Statucie Szkoły**
- W wierszach, które nie są wypełnione, wpisuje się poziomą kreskę, a w przypadku:
  - 1) zwolnienia ucznia z zajęć edukacyjnych – w wierszu przeznaczonym na wpisanie oceny z tych zajęć wpisuje się wyraz odpowiednio „zwolniony” lub „zwolniona”,
  - 2) nieklasyfikowania ucznia z zajęć edukacyjnych – w wierszu przeznaczonym na wpisanie oceny z tych zajęć wpisuje się wyrazy odpowiednio „nieklasyfikowany” albo „nieklasyfikowana”,
  - 3) w przypadku niewypełnienia kilku kolejnych wierszy można je przekreślić ukośną kreską, z wyjątkiem pierwszego i ostatniego wolnego wiersza, w których wpisuje się poziome kreski,
  - 4) nazwy zajęć edukacyjnych wpisuje się w pełnym brzmieniu. Dopuszcza się wpisywanie nazwy zajęć edukacyjnych w dwóch wierszach, z tym, że w pierwszym wierszu przeznaczonym na wpisanie oceny z zajęć edukacyjnych wpisuje się poziomą kreskę,
  - 5) uczniowi, który nie uczęszczał na religię ani na etykę w miejscu przeznaczonym na wpisanie oceny z religii/etyki wpisuje się poziomą kreskę, uczniowi, który uczęszczał na religię albo etykę wpisuje się ocenę z tych zajęć, bez wskazywania rodzaju zajęć, uczniowi, który uczęszczał zarówno na religie jak i etykę wpisuje się ocenę i z religii i z etyki,

**Na świadectwach szkolnych promocyjnych i świadectwach ukończenia szkoły, w części dotyczącej szczególnych osiągnięć ucznia, odnotowuje się:**

- a) uzyskane wysokie miejsca – nagradzane lub honorowane zwycięskim tytułem – w zawodach wiedzy, artystycznych i sportowych organizowanych przez Kuratora Oświaty albo organizowanych co najmniej na szczeblu powiatowym przez inne podmioty działające na terenie szkół,
- b) osiągnięcia w aktywności na rzecz innych ludzi, zwłaszcza w formie wolontariatu, lub środowiska szkolnego

Na świadectwach szkolnych promocyjnych i świadectwach ukończenia Szkoły, w miejscu przeznaczonym na wpisanie numeru, wpisuje się numer, pod którym uczeń jest wpisany w księdze uczniów. Świadectwo wydawane przez szkołę opatruje się wyraźnym odciskiem pieczęci urzędowej Szkoły. Jako datę wystawienia świadectwa przyjmuje się datę zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych. W przypadku ucznia, który przystępował do egzaminu poprawkowego lub egzaminu klasyfikacyjnego albo do sprawdzianu wiadomości i umiejętności po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych, jako datę wydania świadectwa przyjmuje się datę podjęcia przez Radę Pedagogiczną uchwały w sprawie wyników odpowiednio promocji albo klasyfikacji i promocji tego ucznia.

**Na koniec zajęć edukacyjnych nie wydaje się świadectw uczniom, którzy:**

- 1) nie ukończyli szkoły – brak jest takiego wzoru druku świadectwa,
- 2) przystępują do egzaminów poprawkowych – uczniowie ci otrzymują świadectwa po przeprowadzeniu egzaminu poprawkowego.

**Sprostowania błędu i oczywistej pomyłki:**

- 1) sprostowania błędu i oczywistej pomyłki w arkuszach ocen uczniów dokonuje wychowawca klasy,



- 2) sprostowanie błędu i oczywistej pomyłki w pozostałej dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej dokonuje osoba, która taki błąd popełniła,
- 3) sprostowania błędu i oczywistej pomyłki dokonuje się przez skreślenie kolorem czerwonym nieprawidłowych wyrazów i czytelne wpisanie kolorem czerwonym nad skreślonymi wyrazami właściwych danych oraz wpisanie daty i złożenie czytelnego podpisu przez osobę dokonującą sprostowania.

#### **Dokumentację przebiegu nauczania stanowią także:**

- 1) uchwały Rady Pedagogicznej dotyczące klasyfikowania i promowania uczniów,
- 2) zezwolenia dyrektora szkoły na indywidualny tok nauki,
- 3) decyzje Dyrektora Szkoły o spełnianiu przez ucznia obowiązku nauki poza szkołą,
- 4) zaświadczenie o przebiegu nauczania ucznia,
- 5) zwolnienia z realizacji zajęć, np. wychowania fizycznego, drugiego języka obcego

## **7. Współpraca szkoły z instytucjami**

### **A) Współpraca szkoły z sądem rodzinnym**

W ramach współpracy, szkoła (dyrektor, pedagog, wychowawca) podejmuje następujące działania:

-sporządza pisemne wnioski z uzasadnieniem (opinia o uczniu, rodzinie, opis działań pedagoga, wychowawcy w celu poprawy sytuacji) o rozpatrzenie spraw nieletnich dotyczących :

- Systematycznego uchylania się od obowiązku szkolnego
- Rażącego zaniedbania rodziców w sprawowaniu opieki i wychowania nad nieletnimi
- Przemocy w rodzinie

-uczestniczy w posiedzeniach sądu w sprawach uczniów

-przekazuje na prośbę sądu bądź kuratorów rodzinnych opinii o uczniach, nad którymi ustanowiono nadzór, wychowujących się w rodzinie zastępczej lub z powodu toczącego się postępowania w ich sprawie

-udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom nadzorowanym przez kuratora

-współdziała z zawodowymi i społecznymi kuratorami rodzinnymi w celu projektowania postępowania w kierunku wspólnych oddziaływań wobec ucznia, rodziców, opiekunów

Wszelkie podejmowane przez szkołę działania w ramach współpracy z sądem rodzinnym wynikają z bieżących potrzeb nieletnich i małoletnich uczniów.

### **B) Współpraca szkoły z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną**

W ramach współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną szkoła kontaktuje się w celu:

-pomocy w zdiagnozowaniu środowiska ucznia

-rozpoznawaniu możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwieniu ich zaspokojenia

-wspierania ucznia w rozwoju

-określania form pomocy psychologiczno-pedagogicznej

-udzielania nauczycielom pomocy w dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych przez nich programów i toków nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia

-umożliwia rodzicom rozwijanie ich umiejętności wychowawczych

### **C) Współpraca szkoły z policją**

W ramach współpracy szkoła kontaktuje się z policją w celu:

- udziału przedstawicieli w zajęciach edukacyjnych o charakterze profilaktycznym,

- informowania uczniów, rodziców o konsekwencjach zachowań przemocowych
- informowania i pomocy w sytuacjach agresywnych zachowań uczniów
- przeszukania torby i kieszeni, w przypadku podejrzenia posiadania narkotyków, alkoholu
- pomocy w sytuacjach stosowania słownych wulgaryzmów
- pomocy w sytuacji stwierdzenia kradzieży, wymuszeń rozbójniczych
- działań profilaktycznych w sytuacji stwierdzenia stosowania „używek”
- podjęcie działań w sytuacji stwierdzenia wandalizmu
- podjęcie działań w przypadku stwierdzenia uczestnictwa w grupach nieformalnych (negatywnych)
- w celu wygłaszania prelekcji dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa
- prowadzenia spotkań mediacyjnych

## **8. Procedura postępowania w sytuacji, gdy nauczyciel prowadzący lekcje jest nieobecny w pracy**

1. Gdy nauczyciel mający lekcje w danej klasie jest nieobecny, dyrektor szkoły wyznacza zastępstwo.
2. Uczniowie nie są zwalniani o wcześniejszej porze do domu bez uprzedniego poinformowania o tym rodziców.
3. Uczniowie mogą zostać zwolnieni do domu o wcześniejszej porze w sytuacji, gdy dany nauczyciel ma być nieobecny w pracy przez dłuższy czas i zostanie ułożony na ten okres nowy plan, a uczniowie i rodzice o tym fakcie uprzednio powiadomieni.
4. Nauczyciela nieobecnego w pracy na dyżurach śródlekcyjnych zastępuje nauczyciel prowadzący za niego lekcje lub wyznaczony przez dyrektora szkoły albo zatrudniony w świetlicy szkolnej.

## **9. Procedura postępowania w przypadku, gdy nie przyjechał autobus odwożący uczniów do domu po lekcjach**

1. Uczniowie po zakończonej lekcji czekają na autobus przed szkołą.
2. Jeśli autobus ma opóźnienie lub nie przyjechał wcale, dyrektor lub pracownik sekretariatu szkoły ustala tego przyczynę, a uczniowie pozostają pod opieką nauczyciela zatrudnionego w świetlicy lub innego pracownika szkoły wyznaczonego przez dyrektora do czasu przyjazdu następnego autobusu.
3. Szkoła nie ma obowiązku powiadamiania o zaistniałej sytuacji rodziców.
4. Kwestię opóźnienia lub całkowitego braku autobusu dowożącego uczniów do szkoły pozostawia się do indywidualnego rozstrzygnięcia pomiędzy rodzicami a ich dziećmi.

## **10. Procedura kontaktów rodziców z wychowawcami i nauczycielami w sprawach uczniów**

1. Grono pedagogiczne, pedagog szkolny i dyrektor szkoły w Biesiekierz są otwarci na wszelkie kontakty z rodzicami i zachęcają do nich.
2. W sytuacjach trudnych wychowawczo, wymagających konsultacji z rodzicami uczniów nauczyciel może telefonicznie lub pisemnie poprosić ich o przybycie do szkoły, po czym proponuje/podaje konkretny termin wizyty rodzica bądź opiekuna w szkole.
3. Rodzice, którzy przyszli do szkoły w sprawach swoich dzieci bez wcześniejszego uzgodnienia terminu z nauczycielami, zmuszeni są poczekać na przerwę śródlekcyjną lub do czasu, gdy nauczyciel będzie mógł im poświęcić uwagę.

## **11. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń w czasie trwania zajęć źle się czuje lub chce wcześniej zakończyć zajęcia**

1. Uczeń zgłasza fakt złego samopoczucia wychowawcy, a gdy wychowawca jest nieobecny-nauczycielowi, z którym ma najbliższą lekcję.
2. Wychowawca/nauczyciel zawiadamia o fakcie rodziców ucznia telefonicznie i uzgadnia z nimi dalsze postępowanie z dzieckiem, tj. czy ma ono pozostać w szkole, czy rodzic po nie przyjedzie osobiście (jest to sytuacja preferowana), czy ma ono wrócić wcześniej bez specjalnego nadzoru, autobusem lub pieszo.
3. Jeśli jest to możliwe, dziecko, które źle się czuje i ma opuścić- po uzgodnieniu z rodzicami – szkołę przed ukończeniem zajęć, oddaje się pod opiekę wychowawcy lub innego nauczyciela.
4. Pozwolenie rodzica na wcześniejsze opuszczenie szkoły przez jego dziecko jest równoznaczne z usprawiedliwieniem nieobecności na lekcjach.
5. Ucznia zwalnia się do domu z powodu ważnych spraw tylko na podstawie pisemnej lub osobistej (w tym także telefonicznej) prośby rodziców.
6. Wychowawca przechowuje pisemne prośby rodziców o zwolnienie dziecka w „Teczce wychowawcy”.

## **12. Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego**

1. Nauczyciel sprawdza systematycznie frekwencje uczniów.
2. Odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie zajęciach lekcyjnych.
3. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwiać nieobecność dziecka w terminie dwóch tygodni od czasu powrotu po nieobecności do szkoły.
4. Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia o nieobecnościach rodziców (prawnych opiekunów) ucznia.
5. Informacja może być przekazana telefonicznie lub listownie. Rodzice mogą zostać poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.

6. W sytuacji braku współpracy rodzica (prawnego opiekuna) z wychowawcą – rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci spotkania indywidualnie oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego- wychowawca zgłasza fakt pedagogowi szkolnemu .
7. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez
  - a) Rozmowę z rodzicami
  - b) Wywiad domowy
  - c) Wywiad przeprowadzony w obecności Policji lub Policję
8. Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.
9. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje do rodziców upomnienie, a następnie wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest gmina.
10. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna w celu przymuszenia. Grzywnę nakłada się na ustawowego przedstawiciela dziecka tj. rodziców lub prawnych opiekunów (art.116, pkt 1 i art. 120 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji).Grzywna w celu przymuszenia może być nakładana w kwocie nie przekraczającej 5000 zł. Grzywna może być nakładana kilkakrotnie, w tej samej lub wyższej kwocie, jednakże nie może ona przekraczać łącznie sumy 10 000 zł (art. 121 § 1 i 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji).
11. Pedagog szkolny w szczególnej sytuacji- w porozumieniu z wychowawcą ucznia- pisemnie informuje Sąd Rejonowy w Koszalinie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego i braku reakcji rodziców na takie zachowanie dziecka.

### **13. Procedura rozpoznawania środowiska ucznia**

1. Wymiana informacji na temat poszczególnych uczniów zachodzi między współdziałającymi osobami zatrudnionymi w Szkole w Biesiekierzu: dyrektorem szkoły, pedagogiem szkolnym, nauczycielami, wychowawcami klas, bibliotekarką, pracownikami niepedagogicznymi, pielęgniarką.
2. Na prośbę pedagoga szkolnego/wychowawcy/dyrektora informacje o uczniu i jego sytuacji rodzinnej mogą uzupełnić osoby zatrudnione poza szkołą, tj. pracownicy OPS w Biesiekierzu, Policji, Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Koszalinie, kuratorzy sądowi i inni współpracujący ze szkołą.
3. W uzasadnionych przypadkach wychowawca i pedagog szkolny mogą złożyć wizytę rodzicom ucznia w domu, aby przeprowadzić wywiad środowiskowy, czyli ustalić warunki socjalno-bytowe, relacje między dzieckiem a rodzicami i rodzeństwem, system kar i nagród, czas wolny dziecka itp. W celu ustalenia sposobu pomocy uczniowi i/lub jego rodzinie.
4. Na podstawie zebranych informacji wychowawca i pedagog szkolny sporządza wykaz uczniów:
  - zagrożonych demoralizacją
  - z rodzin znajdujących się w wyjątkowo trudnych warunkach materialnych
  - będących pod nadzorem kuratora
  - powtarzających klasę itp.
5. W sytuacjach wyjątkowych pedagog szkolny i/lub wychowawca mogą korzystać z asysty funkcjonariusza policji, OPS w Biesiekierzu lub kuratora sądowego.
6. W uzasadnionych przypadkach pedagog szkolny wnioskuje o kierowanie spraw uczniów z rodzin zaniedbywanych środowiskowo do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich.

## **14. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia przez nauczyciela**

1. W przypadku naruszenia godności osobistej ucznia przez nauczyciela prowadzi się wewnętrzne postępowanie wyjaśniające. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem i uczniem(osobno), a także –o ile to konieczne- z rodzicem ucznia. Może włączyć do rozmowy pedagoga szkolnego i/lub wychowawcę.
2. Po stwierdzeniu, że rzeczywiście doszło do naruszenia godności osobistej ucznia przez nauczyciela, dyrektor ma prawo zastosować wobec nauczyciela konsekwencje w postaci:
  - upomnienia ustnego
  - upomnienia pisemnego
  - zobowiązania nauczyciela do przeproszenia uczniaPo wymienionych czynnościach postępowanie zostaje zakończone, o czym zostają poinformowani zainteresowani.
3. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania, a który przechowuje dyrektor.
4. Jeżeli przypadki naruszenia godności osobistej ucznia przez tego samego nauczyciela powtarzają się, po dwukrotnym upomnieniu, przy kolejnym zdarzeniu dyrektor szkoły ma obowiązek skierować stosowne zawiadomienie do komisji dyscyplinarnej.
5. W przypadku ewidentnego naruszenia godności osobistej ucznia niezwłocznie wszczyna się procedurę postępowania zgodnego z przepisami powszechnie obowiązującymi bez prowadzenia wyżej przedstawionego postępowania.

## **15. Procedura postępowania w przypadku bójki uczniowskiej na terenie szkoły**

1. Interwencja nauczyciela –rozdzielenie bijących się
2. W sytuacji koniecznej – wezwanie pomocy, wysłanie dyżurnego do sekretariatu po panią dyrektor lub panią sekretarkę.
3. Ocena stanu zdrowia bijących się, w razie konieczności –udzielenie pomocy medycznej.
4. Wstępne rozpoznanie sytuacji- rozmowa z uczestnikami zajścia, ewentualnie świadkami.
5. Przekazanie sprawy wychowawcy lub pedagogowi szkolnemu.
6. Sporządzenie protokołu z zajścia (przez nauczyciela, który jako pierwszy znalazł się przy bijących się) – protokoły przechowuje wychowawca w „Teczce wychowawcy”.
7. Jak najszybsze powiadomienie przez wychowawcę rodziców uczestników zajścia, w razie konieczności –poproszenie ich o przybycie do szkoły w celu omówienia zajścia w obecności pedagoga i/lub dyrektora.
8. Wyciągnięcie konsekwencji w stosunku do uczestników bójki.

## **16. Procedura zapoznawania się z opiniami psychologiczno-pedagogicznymi i orzeczeniami do kształcenia specjalnego przez nauczycieli**

### **PODSTAWA PRAWNA:**

1. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r., poz. 1591.).
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym ( Dz. U. z 2017 poz. 1578).
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 –Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz.60).

**Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana dziecku ze względu na jego indywidualne potrzeby edukacyjne, wynikające w szczególności:**

- 1) z niepełnosprawności,
- 2) z niedostosowania społecznego,
- 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym
- 4) z zaburzeń zachowania emocji,
- 5) ze szczególnych uzdolnień,
- 6) ze specyficznych trudności w uczeniu się,
- 7) z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych,
- 8) z przewlekłej choroby,
- 9) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- 10) z niepowodzeń edukacyjnych, z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi,
- 11) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą (powrót z granicy, zmiana szkoły).

2. Udzielana jest rodzicowi dziecka i nauczycielowi i polega na ich wsparciu w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych.

3. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z:

- 1) rodzicami dzieci
- 2) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, zwanymi dalej „poradniami”
- 3) placówkami doskonalenia nauczycieli
- 4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami
- 5) organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

4. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana z inicjatywy:

- 1) rodziców dziecka
- 2) dyrektora
- 3) nauczyciela prowadzącego zajęcia z dzieckiem
- 4) poradni
- 5) pomocy nauczyciela
- 6) asystenta nauczyciela lub pomocy nauczyciela

- 7) pracownika socjalnego
- 8) asystenta rodziny
- 9) kuratora sądowego;
- 10) organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

### **Postanowienia ogólne:**

1. Opinie psychologiczno-pedagogiczne i orzeczenia do kształcenia specjalnego przekazane szkole przez rodziców, kierowane są do wychowawcy klasy danego ucznia, a następnie pedagoga szkolnego, który umieszcza je w specjalnej teczce i przechowuje.
2. Wychowawca w ciągu dwóch tygodni zapoznaje zespół nauczycieli uczących danego ucznia z opinią/orzeczeniem.
3. Nauczyciel po zapoznaniu się z dokumentem potwierdza to podpisem na tylnej stronie opinii/orzeczenia danego ucznia.
4. Złożenie przez nauczyciela podpisu jest jednoznaczne z podjęciem przez niego zobowiązania do zastosowania się do zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opinii/orzeczeniu.
5. Opinie/orzeczenie przechowuje pedagog szkolny.
6. Korzystanie z pomocy jest dobrowolne i nieodpłatne.

## **17. Procedura postępowania w przypadku zniszczenia mienia szkolnego przez ucznia**

1. Wychowawca jak najszybciej informuje rodziców ucznia o zdarzeniu.
2. Za szkody wyrządzone przez ucznia na terenie szkoły celowo lub w wyniku niewłaściwego zachowania odpowiedzialność materialną ponoszą rodzice.
3. Istnieje możliwość naprawienia szkody przez rodzica w ramach środków własnych.
4. W przypadku odmowy poniesienia przez rodzica odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez dziecko dyrektor zwraca się do Policji w Biesiekierzu.

## **18. Procedura postępowania dotycząca organizowania dyskotek szkolnych**

1. O dyskotekach opiekunowie Samorządu Uczniowskiego informują wychowawców co najmniej na dwa tygodnie przed ustalonym terminem.
2. Podczas dyskoteki szkolnej muszą być obecni wszyscy wychowawcy oraz jeden rodzic ucznia z każdej klasy. Wychowawca, który nie może być obecny w danym dniu na dyskotekę, znajduje zastępcę.
3. Czas trwania dyskoteki każdorazowo ustala Dyrektor Szkoły.
4. Jeżeli w kolejnym dniu po dyskotekę odbywają się lekcje, to nauczyciele zwalniają uczniów w tym dniu z pracy domowej, kartkówki, odpytywania, sprawdzianów, prac klasowych.
5. Podczas dyskoteki szkoła pozostaje zamknięta. Uczniowie nie mogą jej opuścić aż do zakończenia dyskoteki, chyba że przyjdą po nich rodzice.

6. Podczas trwania dyskoteki sala gimnastyczna musi pozostać oświetlona w stopniu umożliwiającym kontrolę sytuacji, ponadto muszą przebywać w niej co najmniej dwie osoby dorosłe.
7. Uczeń, który swym zachowaniem narusza zasady zachowania na dyskotecę, może zostać ukarany zakazem wstępu na kolejne dyskoteki na czas wyznaczony przez dyrektora w porozumieniu z gronem pedagogicznym.

## **19. Procedura w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego**

### **PODSTAWA PRAWNA**

- 1) Ustawa Prawo Atomowe z dnia 29 listopada 2000 r. (Dz.U. z 2023r. poz. 1173 tj.),
- 2) Ustawa z dnia 23 sierpnia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023r. poz. 190 tj.),
- 3) Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023r. poz. 40 tj.),
- 4) Ustawa z dnia 23 marca 2022r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022r. poz. 2305 tj.),
- 5) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 202r. w sprawie stacji wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych i placówek prowadzących pomiary skażeń (Dz.U. z 2002r. nr 239 poz. 2030),
- 6) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystywania podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa oraz właściwości organów w tych sprawach ( Dz.U. z 2012r. poz. 741),
- 7) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie planów postępowania awaryjnego w przypadku zdarzeń radiacyjnych (Dz.U. z 2021r. poz. 1086),
- 8) Rekomendacje Ministra Zdrowia w sprawie przechowywania, dystrybucji i podawania tabletek jodku potasu z rezerw strategicznych, zgromadzonych na wypadek wystąpienia zdarzenia radiacyjnego z dnia 2 marca 2022r. ( znak: DBO.531.10.31.2021.3).
- 9) Rekomendacje Wojewódzkiego Konsultanta ds. endokrynologii.
- 10) Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego „Plan wydawania i dystrybucji preparatów ze stabilnym jodem w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego”, Szczecin 15 września 2022r.
- 11) Starostwo Powiatowe w Koszalinie, Referat Zarządzania Kryzysowego „Plan wydawania i dystrybucji preparatów ze stabilnym jodem w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego”, Koszalin 2022r.

W przypadku awarii elektrowni jądrowej i uwolnienia do atmosfery radioaktywnego jodu konieczne jest podanie osobom, przebywającym na zagrożonym terenie, tabletki zawierającej wysokie stężenie stabilnego jodu.

Przyjęcie tabletki nasycy tarczycę stabilnym jodem blokując wchłanianie przez nią radioaktywnego jodu i zapobiegając jego gromadzeniu.

Skuteczność działania zależy w dużym stopniu od czasu w jakim środek zostanie przyjęty.

Za optymalny czas prewencyjnego podania jodu stabilnego przyjmuje się okres od 24 godzin przed przewidywanym początkiem ekspozycji na promieniowanie do 2 godzin po jego rozpoczęciu. Uzasadnione jest również zastosowanie jodku potasu w ciągu 8 godzin od rozpoczęcia ekspozycji.



W celu skutecznej ochrony ludności przed szkodliwym działaniem promieniowania radioaktywnego opracowano stosowne procedury zaopatrzenia ludności w tabletki jodku potasu organizując punkty jego dystrybucji w szkołach, ośrodkach zdrowia, ośrodkach kultury, jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej, punktach aptecznych.

W razie wystąpienia zdarzenia radiacyjnego na poziomie krajowym, Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia procedury i zadania z zakresu reagowania na zdarzenie radiacyjne, w tym wprowadzenie działań interwencyjnych.

W przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego, którego zasięg skutków nie przekracza obszaru jednego województwa wprowadzenie działań interwencyjnych następuje w drodze rozporządzenia porządkowego wydanego przez właściwego wojewodę.

W sytuacji wystąpienia zdarzeń radiacyjnych Wojewoda Zachodniopomorski uruchamia procedurę wydawania tabletek jodku potasu, a niniejsze wytyczne określają harmonogram postępowania na terenie Gminy Biesiekierz w przypadku wystąpienia zagrożenia radiacyjnego oraz uruchomienia akcji profilaktycznej.

Wytyczne określają również miejsce przechowywania tabletek jodku potasu, punkty ich dystrybucji na terenie gminy oraz zaplecze logistyczne i środki transportu niezbędne do odbioru i dostarczenia odpowiedniej ilości tabletek jodowych z punktu magazynowego.

## **PUNKTY DYSTRYBUCJI JODKU POTASU NA TERENIE GMINY BIESIEKIERZ**

Na terenie Gminy Biesiekierz przewiduje się uruchomienie 6 punktów dystrybucji tabletek jodku potasu dla osób stale i czasowo zameldowanych, w przypadku uruchomienia akcji prewencyjnego podawania w/w preparatu.

**Punkt Nr 1 BIESIEKIERZ** – zlokalizowany w Szkole Podstawowej im. kpt. Władysława Wysockiego w Biesiekierzu, 76-039 Biesiekierz 60. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Biesiekierza, Lasek Koszalińskich, Kotłowa i Rutkowa. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest dyrektor szkoły, tel. 94 318 03 95 , kom. 535 380 100.

**Punkt Nr 2 PARNOWO** - zlokalizowany w Przedszkolu Gminnym, Parnowo 26. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Parnowa, Parnówka i Cieszyna. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest dyrektor przedszkola, tel. 94 318 02 51.

**Punkt Nr 3 STARE BIELICE** – zlokalizowany w Szkole Podstawowej im. Marii Skłodowskiej – Curie w Starych Bielicach, ul. Kościelna 5 76-039 Stare Bielice. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Starych Bielic, Gniazdowa, Tatowa, Witolubia i Starek. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest dyrektor szkoły, tel. 94 316 33 28.

**Punkt Nr 4 NOWE BIELICE** – zlokalizowany w Domu Pomocy Społecznej, ul. Parkowa 22, 76-039 Nowe Bielice. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Nowych Bielic. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest dyrektor DPS-u, tel. 94 342 64 40.

**Punkt Nr 5 KRAŚNIK KOSZALIŃSKI** – zlokalizowany w świetlicy wiejskiej, Kraśnik Koszaliński 5/1. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Kraśnika Koszalińskiego i Nosowa. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest sołtys miejscowości Kraśnik Koszaliński, tel. 664 425 179.

**Punkt Nr 6 ŚWIEMINO** – zlokalizowany w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Świeminiu, 76-039 Świemino 19. Punkt przewidziany jest do zaopatrzenia w tabletki mieszkańców Świemina, Świeminka, Warnina i Parsowa. Osobą odpowiedzialną za organizację punktu dystrybucji jest dyrektor szkoły, tel. 94 318 06 89.

Ilość tabletek przewidzianych do dystrybucji w poszczególnych punktach uzależniona jest od liczby ludności .

## **PLAN ZAOPATRZENIA PUNKTÓW DYSTRYBUCJI W TABLETKI**

Tabletki z jodkiem potasu na potrzeby województwa zachodniopomorskiego przechowywane są w magazynach wojewódzkich na bazie magazynów Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Szczecinie i w Szczecinku oraz magazynów Powiatowych Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych w Koszalinie i Stargardzie.

Przedstawiciele Zachodniopomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej odbierają i przewożą preparat do powiatowych miejsc magazynowych. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Koszalinie jest miejscem magazynowym dla powiatu koszalińskiego i Miasta Koszalina. Przedstawiciele Komendanta Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Koszalinie dokonają transportu preparatu do gminnego punktu przechowywania w Urzędzie Gminy w Biesiekierzu.

Dostarczenie preparatu stabilnego jodu do punktów dystrybucji znajdujących się na terenie gminy, odbędzie się środkiem transportu straży gminnej lub gminnych służb technicznych i komunalnych.

### **ZADANIA i OBOWIĄZKI:**

#### **SPECJALISTA DS. OBRONY CYWILNEJ, ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO I SPRAW WOJSKOWYCH.**

- powiadamia Wójta, Zastępcę Wójta oraz Sekretarza Gminy o uruchomieniu procedury wydawania przechowywanych tabletek jodku potasu, po otrzymaniu stosownej informacji z wojewódzkiego / powiatowego Centrum Reagowania Kryzysowego na podstawie rozporządzenia porządkowego Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie wprowadzenia działań interwencyjnych.
- powiadamia wszystkie osoby zaangażowane w informowanie mieszkańców gminy, dostarczanie i dystrybucję, o uruchomieniu procedur zaopatrzenia ludności w preparat.
- odbiera od przedstawicieli Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej
- w Koszalinie dostarczony pakiet tabletek przewidziany dla mieszkańców gminy, na podstawie stosownego upoważnienia.
- dokonuje rozdziału tabletek na poszczególne punkty dystrybucji zgodnie z załącznikiem Nr 1, organizuje ich dostarczenie oraz przekazuje je kierownikom punktów dystrybucji sporządzając odpowiedni protokół.
- prowadzi zbiorcze zestawienie wydanych tabletek jodku potasu oraz składa meldunki z realizacji zadań do powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Koszalinie.
- nadzoruje sprawny przebieg akcji zgodnie z opracowanym harmonogramem i reaguje w przypadku zaistnienia zakłóceń.
- po zakończeniu działań interwencyjnych sporządza zbiorczy meldunek, który po akceptacji Wójta przesyła do PCZK starostwa Powiatowego w Koszalinie.

#### **KOMENDANT STRAŻY GMINNEJ**

- wydziela i utrzymuje w gotowości do użycia pojazd straży gminnej w celu dostarczenia preparatu do punktów dystrybucji na terenie gminy zgodnie z planem zawartym w załączniku Nr 2.
- odbiera od przedstawicieli Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Koszalinie dostarczony pakiet tabletek przewidziany dla mieszkańców gminy, na podstawie stosownego upoważnienia.

- uzgadnia z Komendantem Miejskim Policji w Koszalinie sposób zabezpieczenia transportu preparatu z gminnego miejsca przechowywania do punktów dystrybucji oraz sposobu zabezpieczenia porządku publicznego w miejscach dystrybucji.
- w przypadku nieobecności specjalisty ds. obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych realizuje pozostałe przypisane mu zadania i obowiązki.

### **KIEROWNIK GMINNYCH SŁUŻB TECHNICZNYCH I KOMUNALNYCH**

- w przypadku braku możliwości użycia pojazdu straży gminnej wydziela i utrzymuje w gotowości pojazd w celu dostarczenia preparatu do punktów dystrybucji na terenie gminy

### **KIEROWNIK PUNKTU DYSTRYBUCJI**

- po otrzymaniu informacji o uruchomieniu procedur zaopatrzenia ludności w preparat ze stabilnym jodem, organizuje punkt dystrybucji tabletek jodku potasu na potrzeby mieszkańców miejscowości przypisanych do danego punktu dystrybucji zgodnie z tabelą zawartą w załączniku Nr 1.
- odbiera od przedstawicieli Urzędu Gminy Biesiekierz dostarczony pakiet tabletek przewidziany dla mieszkańców przypisanych do danego punktu dystrybucji i potwierdza ten fakt w protokole wydania / przyjęcia.
- wydaje tabletki w ilości zgodnej z zaleceniami ich dawkowania opisanymi w ulotce dołączonej do opakowania jodku potasu firmy G.I. Pharma.
- tabletki mogą zostać wydane wyłącznie osobom dorosłym, a tabletki przeznaczone dla osób nieletnich wydaje się ich rodzicom lub opiekunom prawnym.
- fakt wydania tabletek odnotowuje w rejestrze zgodnie z formularzem zawartym w załączniku Nr 7.
- w porozumieniu z Komendantem Straży Gminnej zapewnia porządek publiczny w miejscu dystrybucji, a w przypadku jego naruszenia powiadamia stosowne organy porządkowe.
- informuje urząd Gminy w Biesiekierzu o ilości wydanych tabletek

### **MAGAZYNOWANIE I WYDAWANIE PREPARATÓW ZE STABILNYM JODEM**

Liczba miejsc przechowywania tabletek jodku potasu na terenie gminy powinna być wystarczająca do przeprowadzenia profilaktyki jodowej w bardzo krótkim czasie. Zaleca się zaplanowanie odpowiedniej liczby punktów dystrybucji, do których zostaną przekazane tabletki jodku potasu, w przypadku decyzji właściwych organów o konieczności uruchomienia działań interwencyjnych w zakresie profilaktyki jodowej. Zaleca się, aby pomieszczenie, w którym jest przechowywany produkt leczniczy nie było narażone na zawilgocenie oraz bezpośrednie nasłonecznienie. Temperatura powietrza nie powinna przekraczać 25°C. Produkt należy przechowywać w oryginalnym opakowaniu w celu ochrony przed światłem i wilgocią, z dala od źródeł ciepła, w miejscu niewidocznym i niedostępnym dla osób postronnych i dzieci.

Transport preparatu powinien odbywać się w warunkach:

- zapewniających bezpieczeństwo oryginalnych opakowań przed uszkodzeniami mechanicznymi i możliwością zabrudzenia lub skażenia,
- ograniczających dostęp do produktów leczniczych osobom nieupoważnionym,
- w temperaturze nie przekraczającej 25°C

W sytuacji uruchomienia działań interwencyjnych w zakresie podania preparatów ze stabilnym jodem, tabletki jodku potasu z rezerw strategicznych mogą być wydawane bez recepty lekarskiej.

### **ZASADY PODAWANIA TABLETEK JODKU POTASU LUDNOŚCI**

Punkty dystrybucji mogą realizować:

- wyłącznie wydawanie tabletek jodku potasu,
- dla osób pełnoletnich należących do grup uprawnionych do otrzymania leku,
- dla rodziców/opiekunów w celu podania leku osobom niepełnoletnim,

- wydawanie tabletek jodku potasu wraz z jednoczesnym nadzorowaniem przyjmowania tego leku przez osoby niepełnoletnie (np. szkoły, podmioty lecznicze)

Osoby niepełnoletnie powinny przyjąć produkt leczniczy pod nadzorem rodzica/opiekuna lub osoby wykonującej zawód medyczny. Osoby wyznaczone wyłącznie do wydawania tabletek jodku potasu w punktach dystrybucji nie muszą posiadać szczególnych kwalifikacji zawodowych. Opakowanie (blistry) tabletek jodku potasu pochodzące z rezerw strategicznych powinny podlegać dzieleniu, aby odbiorca otrzymał właściwą liczbę tabletek wynikającą ze schematu dawkowania. W przypadku wydawania tabletek jodku potasu dla rodziców/opiekunów dzieci do trzech lat (dla których przewidziano przyjęcie  $\frac{1}{4}$  lub  $\frac{1}{2}$  tabletki), należy wydać całą tabletkę, natomiast za podział tabletki i podanie odpowiedniej dawki odpowiadają rodzice/opiekunowie. W przypadku gdy rodzic/opiekun odbiera tabletki dla więcej niż jednego dziecka w wieku do trzech lat, należy rozważyć możliwość wykorzystania jednej tabletki dla dwojga dzieci. Dawkowanie produktu należy przeprowadzić zgodnie z opisem zamieszczonym w Charakterystyce Produktu Leczniczego dla tabletek jodku potasu o mocy 65 mg. 1 tabletkę zawiera 65 mg potasu jodku, co odpowiada 50 mg jodu.

### **ZALECANE DAWKOWANIE**

- |  |                          |
|--|--------------------------|
| - dorośli i dzieci powyżej 12 roku życia       | - 2 tabletki             |
| - dzieci od 3 do 12 lat                        | - 1 tabletkę             |
| - dzieci od miesiąca do 3 lat                  | - $\frac{1}{2}$ tabletki |
| - noworodki i niemowlęta młodsze niż 1 miesiąc | - $\frac{1}{4}$ tabletki |
| - kobiety w ciąży                              | - 2 tabletki             |
| - kobiety karmiące piersią                     | - 2 tabletki             |

### **PRZECIWSKAZANIA W PRZYJMOWANIU JODKU POTASU:**

- w przypadku uczulenia na jodek potasu lub którykolwiek z pozostałych składników tego leku,
- w przypadku występowania nadczynności tarczycy,
- w przypadku zaburzenia naczyń krwionośnych,
- w przypadku występowania chorób autoimmunologicznych połączonych ze świądem i pęcherzami na skórze.
- noworodki, kobiety w ciąży i karmiące piersią oraz dorośli powyżej 60 lat nie powinni przyjmować więcej niż jedną dawkę.

Przyjęcie za dużej dawki jodku potasu może powodować zatrucie jodem z ciężkimi działaniami niepożądanymi jak zaburzenia oddychania i zaburzenia pracy serca. W przypadku przyjęcia zbyt dużej dawki leku, należy bezzwłocznie skontaktować się z lekarzem. Szczegółowe zasady zostały opisane w broszurze informacyjnej wydanej przez Ministerstwo Zdrowia oraz w ulotce załączonej do opakowania leku.

## **20. Procedura poufnej skrzynki**

1. W Szkole Podstawowej w Biesiekierzu funkcjonuje skrzynka skarg i uwag pod nazwą „skrzynka poufna”.
2. Prawo korzystania ze skrzynki poufnej mają wszyscy uczniowie.
3. Uczniowie zgłaszają pisemne uwagi w formie estetycznej i czytelnej.
4. Skrzynki będą opróżniane w każdy poniedziałek po pierwszej godzinie lekcyjnej. Przez psychologa szkolnego p. Katarzynę Gałązkę oraz pedagoga szkolnego p. Monikę Beškę.
5. Wszystkie uwagi będą wpisywane do zeszytu pod nazwą „Skrzynka poufna- rozwiązywanie problemów”.
6. Oryginały wszystkich uwag i wniosków będą przechowywane przez okres dwóch miesięcy.

7. Ustosunkowanie się Rady Pedagogicznej do wszystkich uwag i wniosków nastąpi w ciągu tygodnia.
8. W sprawach drastycznych głos decydujący w rozwiązaniu problemów będzie należał do dyrektora szkoły.

## 21. Procedura „Niebieskiej Karty”

### PODSTAWA PRAWNA:

Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z późniejszymi zmianami (Dz.U. 2021 r. poz. 1249)

Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. nr 209, poz. 1245)

### NIEBIESKA KARTA MOŻE ZOSTAĆ ZAŁOŻONA W SZKOLE,

gdy dyrektor, nauczyciel, pedagog szkolny czy wychowawca stwierdzą, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy. Decyzję o rozpoczęciu procedury konsultuje się z całym gronem pedagogicznym.

Procedura „Niebieskiej Karty” nakłada na szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń:

**Ma ślady przemocy fizycznej** – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itd.,

**Ma ślady przemocy psychicznej** – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itd.,

**Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu**, ma niską samoocenę wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych, zastraszenie, unikanie rozmów itd.,

**Ma brudny strój**, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itd.

**Wszczęcie procedury** następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego; Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej. Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności pedagoga szkolnego lub psychologa. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”; W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania

przemocy w rodzinie ( formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie) Wypełniony formularz „Niebieska Karta –A” szkoła przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

Karta stanowi ważny element w walce z przemocą w rodzinie, ponieważ dokumentuje sytuacje pokrzywdzonego ucznia i stanowi dowód w postępowaniu przygotowawczym i ewentualnej sprawie karnej o znęcanie się. Rozpoznanie przemocy w rodzinie i wypełnienie „Niebieskiej Karty” to początek procesu wspierania ofiary przemocy. Podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywające się na podstawie procedury „Niebieskie karty” nie wymaga zgody ucznia dotkniętego przemocą.

## **22. Procedura postępowania w przypadku ucznia, który swoim niewłaściwym zachowaniem zakłóca lub uniemożliwia prowadzenie lekcji.**

1. Nauczyciel upomina ucznia i zobowiązuje go do właściwego zachowania, upewnia się, czy został dobrze zrozumiany.
2. Poleca mu zmianę miejsca pracy w klasie, wpisuje stosowną uwagę w dzienniku.
3. Jeśli upomnienia i zmiana miejsca nie skutkują „wyłącza” ucznia z udziału w lekcji oddając go pod opiekę pedagoga szkolnego, wicedyrektora lub dyrektora szkoły,
4. Nauczyciel informuje wychowawcę oraz rodziców o nieodpowiednim zachowaniu ucznia.
5. Jeżeli niewłaściwe zachowania ucznia powtarzają się, nauczyciel zawiadamia o tym wychowawcę klasy oraz pedagoga szkolnego. Nauczyciel z wychowawcą i pedagogiem opracowują wspólną strategię postępowania.
6. Wychowawca organizuje spotkanie z rodzicami ucznia - podjęcie dalszych ustaleń.
7. W przypadku, gdy rodzice nie współpracują ze szkołą, a sytuacja nie ulega poprawie, szkoła kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację opiekuńczo – wychowawczą dziecka.

## **23. Procedura postępowania w przypadku przebywania na terenie szkoły osoby obcej.**

1. Przez osobę „**obcą**” na terenie szkoły rozumie się osobę, która: nie jest rodzicem ucznia tej szkoły, nie jest pracownikiem szkoły, nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję, wychowawcę klasy lub innego pracownika i która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego, bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa przebywających w szkole uczniów i innych osób.
2. **Każdy pracownik**, który zauważy na terenie szkoły, osobę, której zachowanie lub wygląd wzbudza niepokój:
  - obserwuje zachowanie tej osoby,
  - ustala powody jej obecności w szkole,
  - pyta ją o cel wizyty,

- jeśli uzna za zasadne prosi ją o opuszczenie terenu szkoły,
  - w przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony-informuje dyrektora szkoły i wspólnie z nim podejmuje mediacje w celu nakłonienia jej do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu szkoły,
- w sytuacjach drastycznych dyrektor niezwłocznie powiadamia policję i jednocześnie podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie uczniów i pracowników przed skutkami niebezpiecznych zachowań osoby obcej.

## **24. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że rodzic lub opiekun zgłaszający się po dziecko znajduje się w stanie nietrzeźwym.**

1. Należy bezzwłocznie powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego lub dyrekcję
2. Pracownik szkoły nakazuje osobie nietrzeźwej opuścić teren szkoły.
3. Wychowawca wzywa innego opiekuna dziecka.
4. Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka twierdząc, że nie znajduje się pod wpływem alkoholu – musi to udowodnić (poddac się dobrowolnie dokonanemu przez policję badaniu alkomatem).
5. Jeżeli badanie potwierdzi podejrzenia pracowników szkoły, a ponadto nie można skontaktować się z innym opiekunem dziecka powiadomione zostają odpowiednie instytucje uprawnione do opieki nad dzieckiem w w/w sytuacji.

## **25. Postępowanie w sytuacji naruszenia godności lub nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły.**

1. W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność/nietykalność osobistą nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny szkoły, który powziął takie podejrzenie, zgłasza powyższy fakt do dyrektora szkoły.
2. Wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców/opiekunów prawnych ucznia o zaistniałej sytuacji.
3. Z zaistniałego zdarzenia sporządzona zostaje notatka służbowa, podpisana przez rodziców/opiekunów prawnych ucznia.
4. W każdej sytuacji poszkodowany nauczyciel/pracownik szkoły ma prawo złożyć zawiadomienie na policji lub powiadomić sąd.

## **26. Postępowanie w sytuacji nieodebrania dziecka ze świetlicy lub zgłoszenia się po nie osoby niemogącej sprawować opieki.**

Dzieci powinny być odbierane ze świetlicy **najpóźniej do godziny 16.30.**

1. W przypadku braku możliwości odbioru dziecka w godzinach pracy świetlicy (sytuacja losowa) rodzice/opiekunowie zobowiązani są do poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz do uzgodnienia innego sposobu odbioru dziecka.

2. W razie wyczerpania wszystkich możliwości odbioru dziecka przez rodziców/opiekunów lub osoby upoważnione wychowawca świetlicy ma obowiązek powiadomić o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły oraz skontaktować się z policją.
3. Z przebiegu zaistniałej sytuacji wychowawca sporządza notatkę służbową podpisaną przez świadków i przekazuje ją do wiadomości dyrektora.